

**Főtitkári jelentés az
Erdélyi Múzeum-Egyesület
2010. évi munkájáról**

Főtitkári jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2010. évi munkájáról

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület az elmúlt évben is feladatának tekintette, hogy az erdélyi magyar hagyományokat ápolja, az egyetemes magyar tudományosságot szolgálja és az európai kultúra és tudomány értékeit gyarapítsa. Kiemelt figyelmet fordított a gyűjteményében lévő örökség megőrzésére és gyarapítására, korszerű kezelésére, tudományos feldolgozására és publikálására. Rendezvényei keretében ismertette a nemzetközi és a helyi tudományos eredményeket, ezáltal teljesítve a romániai magyarság művelődésében és szellemi fejlesztésében vállalt feladatát.

A 2010-es évben az EME, legjobb értékeit megtartva, igyekezett megújítani, fejleszteni szervezeti kereteit és korszerűsített elemekkel működtetni a tudományművelés intézményeit, így verve hidat a múlt értékei és a jelen kutatásai közé a jövő eredményeinek reményében, s mindezzel szolgálni a magyar tudományt, az erdélyi magyar közösséget.

Az eredmények is igazolják ezen törekvések szükségességét, miszerint érdemes a tudományos kutatáshoz az alapfeltételeket biztosítani – Kutatóintézetet, Információs és Dokumentációs Központot fenntartani, Digitális Adattárat fejleszteni – s a kutatás intézményeit folyamatosan működtetni. Hiszen az előző években sikeresen elismertett és minősített intézménynek így lehetősége nyílt a román állam által kiírt, akadémiai jellegű pályázatokon való részvételre, melynek eredményeként 2010-ben a Kutatóintézet munkatársai sikerrel pályáztak a romániai Országos Felsőoktatási Kutatási Tanácsnál (CNCSIS).

A stratégiai céloknak megfelelően a színvonalas tudományos eredmények elérése és a kutatók alkotómunkájának támogatására az EME nagy figyelmet fordított. A tudományos kutatásba sikerült bevonnai fiatal kutatókat, ezáltal biztosítva a tudósutánpótlás folyamatos nevelését és a felsőoktatáshoz szükséges oktatói utánpótlást, törekedve a tudomány iránti társadalmi tisztelet növelésére és a tudományművelés iránti vágy felkeltésére. Ugyanakkor eleven kapcsolatot tartott az oktatási-kutatási intézményekkel, társszervezetekkel, kutatási programjaink (illetve szakképzéseink) java része intézményi együttműködésekre alapult.

A tudományos kutatások eredményeinek terjesztését saját kiadója révén biztosította, amelynek akkreditációját a múlt évben sikerrel hosszabbította meg az Országos Felsőoktatási Kutatási Tanácsnál (CNCSIS) 2012-ig. Két tudományos folyóirata a 2010-es évben B kategóriás értékelést kapott.

A fentieket alátámasztva a 2010-es év eseményeit, eredményeit tételesen az alábbiakban tekintjük át. Annyit máris megállapíthatunk: tartalmas, eredményekben gazdag évet zárunk. Az EME 2010-ben is a kisebbségi tudományos szervezés és tudományos kutatás integrációs keretként működött, egyetemi háttérintézeti és akadémiai feladatokat is ellátva.

Rendezvényeink, tudományterjesztés

Az EME tudományos konferenciáinak célja keretet teremteni a korszerű nemzetközi és helyi kutatási eredmények bemutatásának és megbeszélésének. Az EME tudományos rendezvényei bármely szakmai kör számára nyitottak, annak érdekében, hogy a határok nélküli tudományos viták terévé válhassanak.

Az EME évi rendszerességgel különböző szakterületeken szervez tudományos konferenciákat, melyekről a szakosztályi beszámolókból tájékozódhatunk.

A tudományos konferenciák mellett az EME 2002 óta megszervezi a *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* című ünnepi konferenciát. E rendezvény alkalmas fórumot teremt az EME tudományos integrációs szerepének betöltésére, hiszen lehetőséget nyújt a hazai és a magyarországi tudományos műhelyek találkozására és a közös gondolkodásra az egyetemes magyar kutatásfejlesztési tevékenység jövőjéről.

A *Zömök sárkány* lehetett volna a jelképe az Erdélyi Múzeum-Egyesület által 9. alkalommal 2010. november 19–20. között megrendezett tudomány napi rendezvénysorozatnak. A fiatal kutató, Vremir Mátyás geológus által kiásott 70 millió éves dinoszauruszlelet a kréta időszak messzeségébe vezet, de a felfedező a tudomány jövőjéről ígérte, gesztusa pedig – amellyel a fossziliát az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek ajándékozta, azzal a kinyilvánított szándékkal, hogy egy új természettudományi gyűjtemény alapját vesse meg – az erdélyi magyar tudományos közösség erejét, elkötelezettségét jelképezte. A világszenzációt keltett leletet az Erdélyi Múzeum-Egyesület székházában mutatta be felfedezője a magyar tudomány napja tiszteletére rendezett ünnepi eseménysorozat keretében a nagy számban megjelent közönség előtt.

Az erdélyi társadalom- és természettudományok jeles kutatói, tudósai: Benedek József, Garda Dezső, Farkas Zoltán, Kovács András, Papp Kincses Emese, Pál-Antal Sándor, Pozsony Ferenc tartottak plenáris előadásokat a Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. Az előadások között került sor a *Romániai Magyar Irodalmi Lexikon* két záró kötetének bemutatására (szerk. Dávid Gyula), illetve Vremir Mátyás elismerésére, akit Hidvégi gróf Mikó Imre emléklappal jutalmaztak. A *régiók tudománya – a tudományok régiója* című rendezvénysorozat rangját fémjelmezte, hogy fővédnökségét Pálincás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke vállalta el, illetve Görömbei András az MTA rendes tagja, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke köszöntőbeszédet tartott. Az ünnepi rendezvénysorozatot Sipos Gábor, az EME elnöke nyitotta meg.

A rendezvénysorozat második napját az Erdélyi Múzeum-Egyesület szakosztályai, fiókegyesületei szervezték. Tizenegy helyszínen folytak az előadások bölcsészettudományi, természettudományi, jog-, közgazdaságtudományi stb. témákról, illetve az alkalmazott tudományok köréből. Nagyszámú érdeklődő fordult meg ezen a napon is a szakterületi rendezvényeken: 147 előadás hangzott el (266 szerző munkája), összesen 477 fő részvételével.

Öslénytani leletek az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményében címmel két sajtótájékoztatót is szerveztünk – a nagy érdeklődésre való tekintettel – 2010. augusztus 31-én és szeptember 2-án az EME székházában. Intézményünket Sipos Gábor elnök, a leleteket Vremir Mátyás tudományos munkatársunk mutatta be.

A *Kolozsvári Magyar Napok* keretében az EME – partnerintézményként – 2010. augusztus 18–22. között két rendezvénynek adott otthont, ugyanakkor önálló standdal vett részt a *Könyvvásár–erdélyi és határon túli magyar kiadók* című programban is.

2010. december 17-én újra megrendezésre került a 2009-ben nagy sikerrel elindított *Karácsonyi könyvbemutató és könyvvásár*, ahol az aktuális év kiadványainak bemutatója mellett az érdeklődők a szerzőkkel is találkozhattak, illetve kedvezményes áron juthattak legfrissebb köteteinkhez.

Kapcsolatok, együttműködések kialakítása, ápolása

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület eleven társadalmi kapcsolatait a tudományos (egyetemek¹, MTA²) és a közművelődési intézményekkel való együttműködése biztosítja.

Az EME-t sajátos felépítése alkalmassá teszi az interdiszciplináris kutatásokra, melyek többnyire intézményi együttműködésekben alapszanak. Az EME az intézményi együttműködésekre továbbra is nyitott. A kapcsolatokat 2010-ben is ápolta, illetve céljai megvalósítása érdekében ezeket erősítette, bővítette.

Az EME megalakulása óta szoros kapcsolatot ápol a Magyar Tudományos Akadémia-val. Tudományos tevékenységei intézményesítésének megerősítése s akadémiai jellegű céljainak megvalósítása érdekében az EME fontosnak tartja az akadémiai intézményekkel való együttműködést, elsősorban a MTA-val. Egyesületünk új vezetősége 2010. december 9-én tett bemutató látogatást az MTA elnökénél, Pálincás Józsefnél.

Az MTA Műszaki Osztály Anyagtudomány és Technológiai Bizottságának 16 tagja tartotta kihelyezett ülését 2010. május 27–29. között Erdélyben, Gyulai József akadémikussal, az MTA Műszaki Osztályának elnökével az élen. A két nap alatt két szakmai találkozó zajlott, két helyszínen: az Erdélyi Múzeum-Egyesületnél, Kolozsváron, illetve a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen, Marosvásárhelyen. Az EME-székház előadótermében nyitotta meg a kétnapos ülést a bizottság elnöke, Verő Balázs professzor a Bay-ATI Kutatóintézet tudományos igazgatóhelyettese. Az Erdélyi Múzeum-Egyesületet Sipos Gábor, az EME elnöke mutatta be, illetve a Műszaki Tudományok Szakosztályának tevékenységéről, a magyar műszaki tudományosságban való szerepéről Bitay Enikő szakosztályi elnök tájékoztatót, ezt követően szakmai párbeszéddel zárult az ülés. A szakmai találkozó alapozta meg az *Együttműködés, határok nélkül* című program elindítását, melynek keretében a Dunaújvárosi Főiskola műszaki intézetének anyagtudományi tanszéke az anyagvizsgáló labor eszközei közül elsősorban mikroszkópokat adományozott az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek oktatási és kutatási munkája támogatása végett.

Maróth Miklós akadémikus, az MTA alelnöke, 2010. június 19-én rövid látogatást tett az Erdélyi Múzeum-Egyesületnél. A látogatásra elkísérte Görömbei András akadémikus, az MTA MTK EB elnöke, dr. Jeremiás Éva tanszékvezető egyetemi tanár (ELTE), valamint

1 Az EME-nek 13 egyetemmel, illetve kutatóintézettel van együttműködési megállapodása, <http://www.eme.ro/egyuttmukodesek>

2 A Magyar Tudományos Akadémiaival (MTA) 2002-től van együttműködési megállapodása, melyet 2008-ban újítottak meg: <http://www.eme.ro/upload/files/File/egyuttmukodesi%20megallapodas/mta-eme%202008.pdf>

Tarnóczy Mariann, az MTA HTMT főosztályvezetője. A vendégek értékes könyvadomány-nyal gazdagították könyvtárunkat.

2010. július 26-án Vanconé Kremmer Ildikó, a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem külföldi kapcsolatokkal megbízott dékánhelyettese látogatatta meg az EME-t a lehetőségek kutatási együttműködés kialakítása érdekében. A találkozás jó alkalom volt a két intézmény kiadványainak cseréjére.

Együttműködési megállapodások

2010. október 28-án együttműködési megállapodást kötött az Erdélyi Múzeum-Egyesület a Kolozsvári Magyar Diákszövetséggel, Sipos Gábor, az EME elnöke és Talpas Botond, a KMDSZ elnöke aláírásukkal megerősítették, hogy támogatják és fejleszteni kívánják az intézmények közötti kutatási és tudományos együttműködést. Ebben az a meggyőződés vezeti őket, hogy jelen megállapodás hozzájárul az erdélyi magyar diákok tudományos tevékenységének fejlődéséhez.

Könyvbemutatóink

A 2010-es év folyamán tizenöt könyvbemutató házigazdája volt intézményünk, amelyeken saját kiadványainkon kívül más kiadók munkáját is megismerhette a közönség. Bemutatott saját kiadványaink: Egyed Ákos–Kovács Eszter (s.a.r.): *Okmány- és irománytár az Erdélyi Múzeum-Egyesület történetéhez I. (1841–1859)*, Dávid Gyula (főszerk.): *Romániai Magyar Irodalmi Lexikon V/1, V/2*, Bagyinszky Gyula – Bitay Enikő: *Hegesztéstechnika I–II. Eljárások és gépesítés* (MTF 8), *Berendezések és mérések* (MTF 9), Máté Márton: *Műszaki mechanika. Kinematika.* (MTF 10), Pál Judit–Sipos Gábor (szerk.): *Emlékkönyv Egyed Ákos születésének nyolcvanadik évfordulójára*, Biró Annamária (szerk.): *Aranka György Erdély-története (ETF 264)*, Kelemen Lajos: *Kézirattári értékeink (ETF 265)*, Varga P. Ildikó: *Hiisi szarvasától a csodaszarvasig. A Kalevala magyar fordításai (ETF 266)*, Pál Judit: *Unió vagy „unificáltatás”? (ETF 267)*.

2010. október 29-én az Erdélyi Múzeum-Egyesület több tudományos kötetét ismertették a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumban.

Ezenkívül intézményünk házigazdája volt a Mentor Kiadó és más kiadók könyvbemutatóinak.

Szervezés

Nyilvántartásunk szerint jelenlegi taglétszámunk 3663, ebből 88 alapító, 1693 rendes tag (aktív és nyugdíjas), 1882 pedig egyetemi hallgató. 2010-ben 220 új tag lépett be egyesületünkbe. Jelenleg 61 külföldi pártoló tagot tartunk nyilván. A 2010-es évben összesen 580 rendes tag és 304 egyetemi hallgató fizette ki a tagdíjat. Alapító és rendes tagjaink közül 2245 fizette ki a 2005–2010 közötti időszakban a tagdíjat (ebből 1311 rendes, 934 egyetemi hallgató, 62 alapító), a többi pedig 2005 óta hátralékban van.

Szakosztályok, ifjúsági szakcsoportok, fiókegyesületek

Szakosztályaink és fiókegyesületeink tevékenysége az elmúlt évben is nagyon tartalmas és sokszínű volt, számos tudományos rendezvényre és konferenciára került sor. A tisztújítást követően a múlt évben a szakosztályok/fiókegyesületek nagyobb lendülettel tevékenykedtek. A beszámolókból kitűnik, hogy keresték az újabb kommunikációs formákat, hogy céljaikat hatékonyabban megvalósíthassák, ugyanakkor a kor társadalmi igényeinek is eleget tegyenek. E próbálkozások a szűk anyagi források mellett elengedhetetlenek bizonyultak az eredményes működéshez. A szakosztályi hagyományos éves rendezvények mellett a történelmi évfordulók alkalmából rendeztek önállóan vagy más intézményekkel közös konferenciákat. A tudománynépszerűsítést is felvállalták, így gyakoriak azon szakosztályi előadások, fiókegyesületi rendezvények, emlékülések, könyvbemutatók, melyek a kutatási eredmények közzétételével a színvonalas tudománytájékoztatást, ismeretterjesztést is szolgál(ták)ják.

A 2010. év egyik jelentős eseménye volt az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály évi Tudományos Ülésszaka, melyet huszadik alkalommal rendeztek meg, s erre az ünnepi alkalomra az EME elnöksége (április 22-én Kézdivásárhelyen) emléklapot adományozott a szakosztály tudományos munkájának elismeréseképpen.

Szakosztályaink

1. A Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály a 2010-es évben 10 tudományos ülésszakot szervezett vagy vett részt szervezésében, amelyeken nemcsak a hazai tudományos élet képviselői vettek részt előadóként, hanem külföldi előadókat is vendégül láttak. Április 12-én *Jonctions* (kulturális kapcsolatok kutatása) címmel került sor tudományos tanácskozásra, melynek meghívottjai Marie-Françoise Vajda (Sorbonne), Sipos Gábor, Horváth Andor, Berki Tímea, Claudiu Gaiu voltak. Május 20–21-én került sor a *Műfordító műhely és kerekasztal-beszélgetés* (A kisebb nyelvek közti kapcsolatokról és az erdélyi, illetve a skandináv nyelveken létrejött irodalomról) c. rendezvényre. Meghívottak: Outi Hassi (Finnország), Pap Éva, Pap Vera Ágnes műfordítók, Horváth Tamás szerkesztő (Magyarország), valamint kolozsvári magyar írók és műfordítók (Berszán István, Selyem Zsuzsa, M. Bodrogi Enikő, Mihálycsa Erika, Demény Péter, Karácsonyi Zsolt, Jankó Szép Yvette).

Május 13–15-én a BBTE germanisztika tanszékével közösen szervezték a gyermekkor, gyermek- és ifjúsági irodalom témakörű konferenciát *Kinderkonferenz* címmel. A *Filológia, színház, pedagógia* kiskonferenciára június 18-án került sor, ahol 14 előadás hangzott el.

A BBTE magyar irodalomtudományi tanszékével közösen tartották a *Mesterképzős nyílt napot* június 22-én.

November 23–24-én került sor a *Tudománytörténeti konferencia* c. rendezvényre, amelyet a BBTE magyar néprajz és antropológia tanszéke, az EME Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztálya, a KAB Néprajzi és Antropológiai Szakbizottsága, valamint a Kriza János Néprajzi Társaság közösen szervezett.

Október 6-án *Hamburgi dramaturgia és a színházi kritika fontossága* címmel tartottak tudományos tanácskozást francia, német, magyar, román nyelven. Meghívottak: Jean-

Marie Valentin (Sorbonne), Kovács Flóra (Szegedi Tudományegyetem), Tar Gabriella Nóra (BBTE).

Október 8–9-én került sor a II. *Műfordító műhelyre*, amelynek meghívottja Rosa Liksom író volt, az ő a műveiből *A nő burka* címmel előadást is tartottak a Szilágyi-Palkó Csaba által irányított színinövendékek, valamint levetítették az író *Finlandia* című művét. Beszélgetőtársak voltak Molnár Bodrogi Enikő (BBTE) és Jankó Szép Yvette (BBTE). Október 16-án a Kolozsvári Nemzetközi Sporttörténeti Találkozó alkalmából tartották a *Sporttörténeti konferenciát*.

A *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* fórum szakosztályi rendezvényére november 20-án került sor *Társág/Tudomány* címmel, ahol 15 előadás hangzott el.

A szakosztály két előadás-sorozatnak is otthont adott. Biró Annamária szervezte a *Textológiai szemináriumokat*, ahol a meghívott előadók Balázs Mihály (Szegedi Tudományegyetem), Debreczeni Attila (Debreceni Tudományegyetem), Hász-Fehér Katalin (Szegedi Tudományegyetem) voltak. Május 25–27-én a *Kulturális transzferek: Arlecchino – commedia dell'arte* rendezvényre került sor, melynek meghívottja Rosalba Gasparro (G. D'Annunzio Egyetem, Pescara–Chieti). Az eseményt a kolozsvári Puck Bábszínház előadásai egészítették ki.

A szakosztály meghívott előadói: Vremir Mátyás, aki *A múlt karmai/Ghearele trecutului. Őslénytani leletek az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményében* címmel tartott előadást szeptember 2-án; Gajdó Tamás (Budapest Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet), október 28-i előadásának címe *Az 50-es évek magyar színháza*; elhangzott továbbá Zempléni András (kutatóprofesszor, CNRS, Université de Paris X) előadása *A párkapcsolattól a politikáig: a látogató „férj” rendszere az elefántcsontparti nafarák anyajogú társadalmában*; Csillag Péter *A dél-afrikai világbajnokság egy sportújságíró szemével* (december 9-én), valamint Ötvös Péter (Szegedi Tudományegyetem) *Egy költőbarátság rövid története. Nürnbergtől Sopronig* (2011. január 26-án).

A szakosztály tudományos-kulturális rendezvényeken is részt vett társszervezőként. A *Kolozsvári magyar napok*on augusztus 20-án (társszervezők: Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság, Barabás Miklós Céh, Sapientia EMTE) *Székely Bertalan élete és munkássága* címmel Gaal György és Németh Júlia tartott vetítettképes előadást. Valamint sor került a *Tíz éve hunyt el Györffy György, a magyar államalapítás korának jeles kutatója* c. kerekasztal-beszélgetésre, melynek meghívottja Révész László régész, a Magyar Nemzeti Múzeum Középkori Osztályának vezetője, beszélgetőpartner Lupescu Radu egyetemi oktató (Sapientia EMTE).

A *magyar kultúra napja* rendezvény szervezésében is részt vett a szakosztály (társzervező a Kolozsvári Akadémiai Bizottság), ahol Szegedy-Maszák Mihály (MTA) előadása hangzott el *Babits Mihály nemzetfölfogása és neoklasszicizmusa* címmel.

A szakosztály 14 könyvbemutatót szervezett, amelyeken az EME és más kiadók köteteit ismertették a nagyközönséggel. A szakosztályi Debüt-díjat a 2010-es évben Kinda István Csaba néprajzkutatónak, a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum munkatársának, valamint a finnek nemzeti eposzát, a Kalevalát kutató Varga P. Ildikónak ítélte oda a szakosztály.

Tisztviselők: Egyed Emese elnök, Bartha Katalin Ágnes titkár.

2. A Természettudományi Szakosztály a 2010-es évben is csaknem minden előzetes munkatervében szereplő tevékenységre sort kerített. Rendszeresen megtartotta havi tudományos összejöveteleit, melyeken a következő előadások hangzottak el: februárban Muzsnay Csaba: *A vegyészet alábecslése, a tudomány gúzsbakötése*; márciusban Farkas György: *Életünk adszorpciós jelenségei*; áprilisban Tamás István: *Korszerű képképző eszközök és eljárások (CT, SPECT, PET, PET/CT, MR) a nukleáris diagnosztikában*. Júniusban két előadás is elhangzott Wanek Ferenc: *Az erdélyi földtani kutatások XIX. századi nagyjai*, illetve Bartók Katalin: *Románia biodiverzitása*.

Szeptember 24-én a szakosztály az Agrártudományi Szakosztállyal együtt szervezte meg a *Soó Rezső emlékülést*, mely megemlékezés fő előadói Nagy Tóth Ferenc ny. egyetemi professzor, az MTA külső tagja és Farkas Zoltán, az Agrártudományi Szakosztály elnöke voltak. Október 29-én, *Kékedy László születésének 90. évfordulója alkalmából tartott emlékülésre* került sor, melyen az egykori pályatárs, Liptay György címzetes egyetemi tanár, a Magyar Kémikusok Egyesületének alelnöke után a volt munkatársak és tanítványok, Tőkés Béla (Ogyi, Marosvásárhely), Makkay Ferenc (BBTE), Farkas György (Sapientia EMTE, Kolozsvár) és Forizs Edit (BBTE) tartották meg előadásaikat, végül Muzsnay Csaba emlékezett Kékedy Lászlóra. Mindkét emlékülés nagy érdeklődésnek örvendett.

November 20-án, került sor a szakosztály (az MTNE rendezvénysorozat keretében illesztett) *Őszi Természettudományi Konferencia '10 (ÖTK-10)* című éves tudományos konferenciájára (mintegy 70 résztvevő). A helyszín ezúttal is a kolozsvári Apáczai Csere János Líceum volt. A rendezvényen 30 előadás hangzott el (a két plenáris előadás Vremir Mátyás (Source Geoservice – EME Kolozsvár): *A Sebes völgyének (Fehér megye) paleontológiai vonatkozásairól*, valamint Orbán László István–Orbán László Tihámér (Veszprém): *Az elektron neutrínó tömegének pontos értéke*), illetve 2 poszter került bemutatásra. Az előadások a programnak megfelelően három szekcióban zajlottak. Szekcióelnökök: Kékedy-Nagy László (kémia-biokémia-molekuláris biológia), Uray Zoltán (fizika-biológia-etológia-sugarbiológia), Wanek Ferenc (földtudományok-környezettudományok).

A szakosztály tudományos közlönyének (Acta Scientiarum Transylvanica – Múzeumi Füzetek) 2010-re tervezett füzetének (biológia, kémia) szerkesztési munkálatai valósultak meg.

Tisztviselők: Veres Erzsébet elnök, Katona Miklós titkár, Uray Zoltán, Kékedy-Nagy László és Markó Bálint választmányi tagok.

3. Az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály a 2010-es esztendő során is a töle megszokott rendszerességgel szervezte meg tudományos összejöveteleit, valamint jelentette meg szaklapját, az Orvostudományi Értesítőt.

2010. március 26–27-én Székelyudvarhelyen került megrendezésre a *Családorvosi Továbbképző* (310 résztvevő), melyet a szakosztály idén is a Hargita megyei Orvos Kollégiummal, a Pápai Páriz Ferenc Alapítvánnyal, illetve a Magyar Egészségügyi Társasággal (MET) közösen szervezett.

Április 22–24. között Kézdivásárhely adott otthont az EME Orvosi és Gyógyszerésztudományi Szakosztály XX. *Tudományos Ülésszakának* (630 résztvevő, ebből mintegy 40 külföldi, főleg magyarországi). Az ülésen 17 szekcióban, az orvostudomány szinte minden ágát képviselve, 180 előadás hangzott el, és 27 poszter került bemutatásra.

Augusztus 23-án, a MET által szervezett Magyar Orvosok, Gyógyszerészek és Szakdolgozók VII. Világtalálkozójának Plenáris Ülésén, személyre szóló meghívásnak téve eleget, a szakosztály elnöke Egyed-Zs. Imre mondott megnyitóbeszédet. A szervezők felkérésére dr. Széman Péter és Laczkó-Zöld Eszter előadást tartott az Etika, illetve Gyógyszerész szekcióban.

Augusztus 28-án az orvostörténeti szakcsoport, Kibéd község Önkormányzata, illetve a Magyar Elhízástudományi Társaság társszervezésében emlékülést szervezett *Kibédi Mátyus István enciklopédikus tudású orvos születésének 285. évfordulója* alkalmából. Előadást tartottak prof. dr. Halmy László (Magyar Elhízástudományi Társaság elnöke), valamint dr. Szilágyi Marietta (MOGYE).

2010. szeptember 24–25-én a Báthory Napok keretén belül szervezett továbbképzőn nyolc továbbképző előadás, ezt pedig másfél órás vitafórum követte. Összesen 210 személy vett részt nyolc erdélyi megyéből (Kovácsna, Hargita, Maros, Kolozs, Szilágy, Szatmár, Bihar, Temes).

November 11–13. között, dr. Borsa István kezdeményezésére és segítségével, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság, a Hargita megyei Orvosi Kollégium és a csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház szervezésében került sor a *XIV. Erdélyi Orvosnapok* (a Szakosztály állandó őszi konferenciája) c. rendezvényre. A helyszín továbbra is a csíksomlyói Jakab Antal Tanulmányi Ház volt (200 résztvevő).

November 12-én a Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvényen Bocskay István, Péter Mihály és Feszt György *Csőgör Lajos, egyetemalapító tanár* munkásságát ismertették.

December 4-én került sor Marosvásárhelyen, több mint 100 résztvevővel, a MOGYE Fogorvosi Karának támogatásával, a fogorvostudományi szakcsoport hagyományos őszi továbbképzőjére, melynek meghívott előadója dr. Gerlóczy Pál volt.

Területi központjai közül a legélénkebb tevékenység Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen, Szilágysomlyón, Nagyváradon és Sepsiszentgyörgyön zajlott. Ez elsősorban tudományos rendezvények szervezését és a tagság nyilvántartását jelenti. A területi csoportok rendezvényein a szakosztály gyakorta más szervezetekkel társszervezőként szerepel, mint például a Hargita Megyei Orvostudományi Kollégiummal Csíkszeredában és Székelyudvarhelyen, a Szent-Györgyi Albert Társasággal Szatmárnémetiben, a Báthory István Alapítvánnyal és a Magyar Egészségügyi Társasággal Szilágysomlyón. A szakcsoportok közül élénk tevékenység folyik a fogorvostudományi, családorvosi, orvostörténeti szakcsoportban, melyhez hozzájárul az a tény, hogy a szakosztályt mint orvostovábbképzőket szervező egyesületet 2010-ben is akkreditálták az országos Orvosi Kollégiumnál és Fogorvosi Kollégiumnál.

Az Orvostudományi Értesítő 83. kötetének két száma jelent meg, a harmadik szám szerkesztés alatt áll. Elegendő kézirat hiányában a negyedik szám megjelenését tekintve további késés várható. Továbbra is működik az Értesítő saját honlapja (www.orvtudert.ro). A B kategóriás tudományos folyóiratok esetében az akkreditálási kritériumok egyike a kötetek elektronikus formában való megjelenítése, ennek megfelelően 2010-től a 75–78. kötetek (2002–2005) tartalomjegyzékei, a 78–79. (2005–2006) kötetek román és angol nyelvű összefoglalói, míg 80–82. (2007–2009), illetve 83/1 kötetek cikkei teljes terjedelemben olvashatók a honlapon. A szerkesztőbizottság a további-

akban is legfontosabb feladatának tartja a lap szakmai színvonalának emelését. Az OE minden számának nyomdai költségeit tavaly is a Gedeon Richter Románia Rt. gyógyszergyártó cég fedezte.

Az EME könyvkiadó gondozásában, ugyancsak 2010-ben látott napvilágot Feszt György egyetemi tanár *Fejezetek az erdélyi magyar orvostudomány történetéből: kutatások 1945–1990 között* című gyűjteményes kötete.

A Lencsés György-Ars Medica díjat a kuratórium Kovács Dezső egyetemi tanárnak ítélte oda. A tudományos ülészakon a következő díjak kerültek kiosztásra: a Pápai Páriz Ferenc Alapítvány díját dr. Bauer Béla főorvos és dr. Jung János egyetemi tanár vehették át, továbbá 2010-ben került kiosztásra első alkalommal a 40 év alatti fiatal kutatók tevékenységének elismeréséért létrehozott díj, mely dr. Gergely István egyetemi tanárségéért illette meg. A Tudományos Ülészak záróülésén kerültek kiosztásra: a szakosztály által (Bódea Tímea, dr. Domokos Lajos és dr. Imre Ágnes), a dr. Krizbai István által (dr. Botházi Attila), illetve a szegedi Gyógyszerészeti Kar professzora, dr. Kata Mihály (Fülöp Ibolya és Rédei Emőke) által felajánlott díjak. A szakosztály 2010-ben ismét meghirdette az orvosi vagy gyógyszerészeti szakkönyvek kiadásának támogatását (15 000 RON értékben) célzó pályázatát, melyet dr. Horváth Emőke és dr. Mezei Tibor *Szülészeti és nőgyógyászati patológia* c. kéziratának ítélték oda, a Szakosztály kutatási ösztöndíját (két személynek, 3–3 hónapra havi 800 RON) pedig dr. Buka Imola és dr. Markovics Emese vehette át. A szakosztály 2010-ben immáron negyedszer osztotta ki a Csőgör Lajos Emlékdíjat, mellyel az Orvosi, Fogorvosi, illetve Gyógyszerészeti Karokon legjobb eredményt elérő végzős hallgatók támogatását tűzte ki célul. 2010-ben 13 szakosztályi tag védte meg doktori tézisének.

A 2010-es esztendőben sor került a választmány megújítására is, ennek értelmében a 3. Szakosztály választmányának 39 tagja van, melyből 6 tisztségviselő – elnök: Egyed-Zsigmond Imre, alelnökök: Tatár Márta (Csíkszereda), Sipos Emese, Szilágyi Tibor, titkár: Mártha Krisztina, jegyző: Szatmári Szabolcs; 17 marosvásárhelyi tag: Brassai Zoltán, Bögözi Bálint, Feszt György, Gergely István, György-Fazakas István, Jung János, Kun Imre, László Ilona, Lőrinczi Lilla, Lőrinczi Zoltán, Nagy Előd, Nagy Örs, Szabó Béla, MMDSZ-elnök (Farkas Hunor), Kovács Dezső, Gyéresi Árpád, Laczkó Zöld Eszter, valamint 16 területi választmányi tag: Földes Béla (Nagyvárad), Budaházy István (Nagyvárad), Fodor Levente (Négyfalu), Balla Árpád (Székelyudvarhely), Simon István (Gyergyószentmiklós), Vass Zoltán (Szatmárnémeti), Széman Péter (Szilágysomlyó), Albert István (Sepsiszentgyörgy), Incze Anna Katalin (Sepsiszentgyörgy), Zagyva Piroska (Nagybánya), Szócs Kölcze Erzsébet (Szentkatolna), Bódizs György (Kolozsvár), Dénes Lázár (Kovácsna), Borsa István (Csíkszereda), Csutak Mária Magdolna (Csíkszereda), Bíró Gábor (Kézdivásárhely).

4. A Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály a 2010-es évben feladatának tekintette a tudomány népszerűsítő előadássorozat újraindítását, fontosnak tekintve a közgazdasági, szociológiai és jogi szakmai eredmények tudományos szintű népszerűsítését. Az év folyamán 14 felolvasóülésre került sor neves szakemberek részvételével, valamint egy Széchenyi István- megemlékezésre. Az előadók között neves külföldi szakemberek szerepeltek, így dr. Belyácz Iván, a MTA tagja, a Pécsi TE egyetemi tanára, dr. Bokros Lajos, európai parlamenti képviselő, a CEU és a BBTE egyetemi tanára, Csanádi András, gazdaságtörténész, a MTA Politológiai Intézetének munkatársa, dr.

Heindrich Balázs, a Budapesti Gazdasági Főiskola docense, dr. Horváth Gyula, a MTA Regionális Kutatások Központjának főigazgatója, a Pécsi TE egyetemi tanára. A hazai szakemberek közül is kiváló előadókat sikerült megnyerniük, elsősorban a Babeş–Bolyai Tudományegyetem, valamint a Sapientia EMTE tanári közösségéből. A felolvasóülések egy része az EME 4. szakosztályán belül beindult *Vidékfejlesztési klub* keretében zajlott. A Széchenyi Istvánra való megemlékezés az EME, KMEI, BBTE, MEDEA közös szervezésében került sor.

A *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* című rendezvénysorozat keretében a Szakosztály Közgazdaságtudományi szekciója november 20-án tartotta konferenciáját, míg a Jogtudományi szekció előadásaira a december 3-án tartott konferencia keretében került sor. A Közgazdaságtudományi szekció keretében négy plenáris előadás, míg a szekcióülések keretében 19 előadás hangzott el. A plenáris ülés keretén belül a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem, a Sapientia EMTE, a Partiumi Keresztény Egyetem, valamint Babeş–Bolyai Tudományegyetem Gyergyószentmiklósi Kihelyezett Tagozatának képviselői tartottak előadást, melyek által a hallgatóság bepillantást nyerhetett az általuk képviselt intézmények kutatócsoportjainak reprezentatív munkáiba. A 23 bemutatott előadás kidolgozásában 38 szerző vett részt. Az előadások tematikái változatosak voltak, felölelték a menedzsment, a pénzügy, a marketing, a turizmus, valamint az Európai politikák témaköreit. Az előadásokat élénk viták követték.

2010. december 3-án került megrendezésre Kolozsvárott az Erdélyi Múzeum-Egyesület IV. Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztálya, illetve a Sapientia EMTE Jogtudományi Tanszéke által közösen szervezett *Római jogi hagyomány és modern magánjog* című nemzetközi konferenciája. A konferencián tíz előadó vett részt: a kolozsvári Sapientia EMTE jogtudományi tanszékének oktatói, gyakorló kolozsvári jogászok, a Szegedi Tudományegyetem oktatói (Papp Tekla és Auer Ádám), az Újvidéki Egyetem oktatója, Szócs Magdolna személyében, az MTA Jogtudományi Intézetének kutatója, Nótári Tamás, valamint Szalóki Gergely, a magyarországi Schönherr Ügyvédi Iroda ügyvéde.

Az EME 4. szakosztálya már 2010 folyamán megkezdte a tagság nyilvántartásának aktualizálását, és folyamatban van más közgazdasági profilú szervezetekkel (RMKT, KAB Közgazdasági szekciója) való együttműködés kiépítése.

Tisztségviselők: Vincze Mária elnök, Kokoly Zsolt, Szász Alpár Zoltán alelnökök, Bíró Báborka titkár.

5. A Műszaki Tudományok Szakosztály január 27-én tartotta évi első tanácskozáását, mely keretében Gyenge Csaba akadémikus 70. születésnapját köszöntötte, szakmai munkásságát ismertetvén. A szakosztály technikatörténeti szakcsoportja február 27-én magyargyeromonostori terepmunkálatokkal zárta a térség kutatását, a kézírathoz szükséges adatgyűjtő munkálatokat.

Március 25–26-án tartotta a *Fiatall Műszakiak XV. Nemzetközi Tudományos Ülésszakát* (a rendezvény fővédnöke Pálincás József, az MTA elnöke), amelynek tudományos bizottsága 83 dolgozatot fogadott el. A plenáris előadásokat követően (előadók: Gobesz Ferdinánd-Zsombor a Kolozsvári Műszaki Egyetem, Kodácsy János a Kecskeméti Főiskola) hat szekcióban folytak a munkálatok. A Sapientia EMTE technikatörténeti szakkörének

eredményei is a konferencia keretében lettek bemutatva, melyek – az előző évekhez hasonlóan – a szakosztály támogatásával, szakmai irányításával születtek.

A rendezvény ünnepi zárestélyén került sor két gr. Mikó Imre-émlékérem átadására: egyiket – fiatal kutatóként – ifj. Orbán György mesterképzős hallgató, a másikat az Óbudai Egyetem kutatási társintézmény képviselőjében Réger Mihály kutatási igazgató, dékánhelyettes vehette át.

Az MTA felkérésére készült el 2010 márciusában a szakosztály interdiszciplináris kutatási programjának bemutatása *A műszaki örökség feltárása, kutatása és védelme Erdélyben* címmel, amely a *Magyar–magyar interdiszciplináris kutatások, intézményi együttműködések lehetősége* c. kötetben (szerk. Fedinec Csilla, MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság, Budapest, 2010) jelent meg.

A május 27-i MTA Anyagtudomány és Anyagtechnológia Bizottság kihelyezett ülése, szakmai találkozója eredményeképpen indult el az *Együttműködés, határok nélkül* című program. Június 16-án Verő Balázs professzor meghívására a Dunaújvárosi Főiskolán tett látogatást a szakosztály elnöke, s ezzel megkezdődött az EME Anyagtudományi laboratóriuma eszközeinek gyűjtése. Ugyanakkor az anyagtudományi kutatáshoz a Miskolci Egyetem – MTA Anyagtudományi Intézet igazgatója, Roósz András, az MTA rendes tagja is felajánlott eszközöket.

A szakosztály technikatörténeti csoportja június–augusztus időszakban több alkalommal vett részt terepmunkán, falunapokon (az adatgyűjtésen és mérésen kívül fotó- és filmanyagok is készültek). A terepmunkákat levéltári kutatások egészítették ki (a református egyház kolozsvári levéltárában, illetve a helybeli református egyházközség levéltárában). A *Technikai örökségek Erdélyben* című alkotótábor negyedik rendezvénye 2010. augusztus 25–29. között zajlott több helyszínen. A rendezvény fő eseménye a nádasdaróci és magyarkiskapusi református templom és haranglábainak, harangjainak tanulmányozása és felmérése volt.

November 21-én a szakosztály 11. alkalommal szervezett tudományos ülészakot *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* rendezvénysorozat keretében. A bemutatott előadások (eredmények) tükrözték az együttműködések, az intézményközi kutatások hatékonyságát. A 26 kutató munkájának eredményét 13 dolgozat foglalta össze. A fórumon 8 egyetem és 4 kutatóintézet képviseltette magát. A konferencia alkalmából műsorfüzet jelent meg, amely az előadások háromnyelvű kivonatait is tartalmazta.

A szakosztály az Óbudai Egyetemmel és a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemmel közös kutatásokat végzett az elmúlt évben is, melyek eredményeit közös tanulmányokban publikálták (hazai és nemzetközi fórumokon is), illetve a szakosztály *Műszaki Tudományos Füzetek* sorozatában közzölték. A szakosztály a 2010. évben is ösztönözte a diákságot a kutatómunkára, bevonva az anyagtudományi és technikatörténeti kutatócsoport munkálataiba. Közülük hármat ösztöndíjjal jutalmazott (Sófalvi László és Gagyai László Csaba II. éves egyetemi hallgatókat a Sapientia EMTE-ről, valamint Vas Attila néprajzos mesterképzős hallgatót a BBTE-ről).

December 18-án a szakosztály évi könyvtermésének bemutatójával zárta az évet. 2010-ben a szakosztály gondozásában három *Műszaki Tudományos Füzet*, két *Tudomány- és Technikatörténeti Füzet* és egy konferenciakötet jelent meg, melyek tételesen fel vannak sorolva az EME kiadójának 2010. évi könyvtermése alfejezetben.

2010-ben a szakosztály két alapító/tiszteleti tagjától búcsúzott: Pálfalvi Attila professzortól, és Szakács József mérnök-kutatótól. Emléküket kegyelettel őrzi a szakosztály!

Tisztségviselők: Bitay Enikő elnök, Máthé Márton, Márton László alelnökök, Baki Hari Zoltán Gábor titkár.

6. A Matematika-Informatika Szakosztály eddigi hagyományaihoz híven szorosan együttműködött a Babeş–Bolyai Tudományegyetem és a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem matematikus és informatikus tanszemélyzetével. Tudományos kapcsolatot ápol továbbá a BBTE Matematikai és Informatikai Karán 2001-ben szerveződött Farkas Gyula Egyesülettel (melynek vállalt feladata a magyar nyelvű oktatás és kutatás fejlesztése), a 2008-ban a EMTE Matematika Informatika Tanszékének háttérintézményeként létrejött Mitis Egyesülettel, a Matlapot kiadó Radó Ferenc Matematika Művelő Társasággal, a KAB Matematika, Informatika, Fizika és Csillagászati Szakbizottságával. Tevékenységi körét 2010-ben is a fent említett intézményekkel közreműködésben bonyolította le, különböző rendezvények, szimpóziumok, továbbképzők, szakmai versenyek szervezése, illetve lebonyolítása által.

A szakosztálynak a *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* rendezvény keretében tartott *Matematika és informatika alkalmazásokkal* című konferenciájára november 13-án került sor, amelynek az EME székháza adott otthont. A három plenáris előadás után két szekcióban 15 előadás hangzott el. Az előadások után a kolozsvári Radó Ferenc Matematika Művelő Társaság 2006-ban alapított Farkas Gyula Emlékérem átadási ünnepségére került sor, melyet évenként ítélnék oda a matematikai és informatikai ismeretterjesztés terén kimagasló munkásságú romániai magyar szakembereknek.

Tisztségviselők: Bege Antal elnök, Darvai Zsolt titkár.

7. Az Agrártudományi Szakosztály tagjai a *100 éve született Demeter Béla* tiszteletére tartottak emlékülést január 6-án (előadók: Cseke Péter, Somai József, Vincze Gábor és Kónya Hamar Sándor). Február 19-én tartották a második nemzetközi *ALAKOR munka és kutatás értekezletet* (NAKME II) Marosvásárhelyen, Szabó T. Attila veszteprémi kutatóbiológus kezdeményezésére a Sapientia EMTE Kertészmérnöki Tanszékén. Február 28-án megemlékeztek a *130 éve született Konopi Kálmán búza növénynemesítő*ről, munkásságát Lázár László ismertette. Ezt követően vetített képes előadásra került sor, ahol Wagner István rózsanemesítő kanadai élményeivel ismerkedhettek meg az érdeklődők.

Március 16–17-én tartották a *Nyárádszeredai Levelező Tagozata* (társzervező a Budapesti Corvinus Egyetem Nyárádszeredai Levelező Tagozata). Az immár hagyományossá vált rendezvényt a 2010-es évben is érdekes előadásokkal, sok hallgatóval tartották meg.

Az április 24-re meghirdetett, *Emlékezés Széchenyi István halálának 150. évfordulóján* című megemlékezést május 25-én tartották meg. Egyed Ákos, gróf Széchenyi István politikusi munkásságát mutatta be, Filep Kálmán Csaba előadása Széchenyinek az angol telivér hazai tenyésztésével kapcsolatos törekvéseit foglalta össze, Lázár László a mezőgazdasági munkák gépesítésében játszott kezdeményező szerepéről beszélt.

Július 23–24-én az ilyefalvi kéziarató-versenyt megelőzően a szakosztály több tagja tartott érdekes előadást.

A szakosztály tagjai szeptember 10–12-én Páter Bélára emlékeztek, születésének 150. évfordulóján. Az ünnepséget a kolozsvári Agrártudományi és Állatorvosi Egyetem botanika tanszéke múzeumának és a botanikus kertnek a meglátogatása nyitotta. A dél-

utáni tudományos ülészen, amelyet Sipos Gábor elnök nyitott meg, bemutatták a frissen megjelent *Páter Béla emlékezete* című kötetet. Ezt követően Farkas Zoltán röviden ismertette a jeles tudós életrajzát és munkásságát, Péter H. Mária a marosvásárhelyi farmakognóziái tanszék vizsgálatairól és újabb kutatási eredményeiről beszélt, Lázár László a Nagy Ágota által rendszerezett és a Magyar Mezőgazdasági Múzeumnak megőrzésre átadott Páter Béla emlékművet mutatta be, Füleki György, a gödöllői Szent István Egyetem tanára, Páter Béla fia, Károly születésének 110. évfordulója alkalmából emlékezett meg tudományos tevékenységéről. A konferencia másnapján közös kirándulásra és koszorúzásra került sor.

Szeptember 24-én a Természettudományi szakosztállyal közösen emlékeztek Soó Rezső botanikusra, Nagy Tóth Ferenc és Farkas Zoltán tartottak előadást, majd egy vetített képes előadást tekinthettek meg a jelenlevők az orchideákról, melyet Lázár László állított össze.

November 19-én *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* plenáris ülésén Farkas Zoltán bemutatta Páter Béla részletes életútját és munkásságát, különös tekintettel a gyógyóvénnykutatásra.

A szakosztály magyar tudomány napi rendezvényét közösen szervezte a Sapientia Erdélyi Tudományegyetem marosvásárhelyi kertészmérnöki és a kolozsvári környezet-tudomány tanszékével november 20-án. A konferencián 16 előadás hangzott el, és 34 résztvevőt jegyeztek. Az előadások a mai mezőgazdaság kutatásainak eredményeit mutatták be, tartalmuk szerint: 4 agrártörténeti, 4 biotermesztéssel és -feldolgozással kapcsolatos, 6 kiséleti eredményeket mutatott be, 2 környezetvédelmi témájú. A rendezvényen sok fiatal előadó és hallgató vett részt, ugyanakkor jelen voltak nyugdíjas és aktív egyetemi tanárok is, akik kérdéseikkel, biztató megjegyzéseikkel hozzájárultak a további kutatás és az eredményes munka ösztönözéséhez.

December 7-én *Tessedik Sámuel halálának 130. évfordulóján* Jakab Sámuel marosvásárhelyi egyetemi tanár tartott előadást a tudósnak magyar agrárszakoktatásban játszott szerepéről.

Tisztségviselők: Farkas Zoltán elnök, Nyárádi Imre István alelnök, Lázár László titkár.

Ifjúsági szakcsoportjaink

A GEKKO (Geológus Egyetemisták Kolozsvári Kutató Osztálya) a 2010-es év folyamán előadásokat, valamint rövid kurzusokat szervezett rétegtan, parányóslénytan, tektonika, geokémia, műszeres anyagvizsgálat témakörökben, számos külföldi és hazai előadó közreműködésével. Túrákat szervezett, terepgyakorlatokkal egybekötve, melyek célja Kolozsvár környékének megismerése földtani szempontból. Július 28.–a augusztus 1-je között került megszervezésre a GEKKO-tábor Vársonkolyoson, 48 résztvevővel. A GEKKO tagjai ezenkívül számos konferencián, valamint terepgyakorlatokon vettek részt, képviselve a szakcsoportot. A 2010-es év első félévében kéthetente tartottak gyűlést, valamint ezekkel egybekötve diákelőadásokat és filmvetítéseket. A második félévtől ugyanezen tevékenységekre havonta egy alkalommal kerül sor. A GEKKO jelenlegi tisztségviselői: Márkus Izabella Rebeka elnök, Nagy Réka alelnök és Veres Réka titkár. A GEKKO-val kapcsolatos információk, további programjaik, illetve eddigi rendezvényeinkről információk, fényképek honlapunkon – www.gekko.ro – érhetőek el.

A KoMaTe (Kolozsvári Magyar Történészhallgatók Egyesülete) 2010-es tevékenységére szép eredményekkel zárult. Az akadémiai év folyamán rendszeresen zajlott az Ókor, Középkor, Újkor és Jelenkor Szakosztályok tevékenysége, az év folyamán több mint húsz szakosztályi előadásra és filmvetítésre került sor. Ebben az évben az egyesület ismét vendégül látta a debreceni Történelem Kar Hallgatói Önkormányzatának képviselőit, valamint tevékenyen részt vett a KMDSZ által koordinált szegedi áthallgatás-program vendéglátásainak kalauzolásában. A KoMaTe tagjai idén több mint tíz konferencián vettek részt előadóként, szervezőként vagy hallgatóként.

Ugyanakkor igyekeztek új tagokat toborozni, sikerült az elsőévesek nagy részét bevonni a tevékenységbe, november végére majdnem ötven tagot számlált az egyesület a tavalyi harminc alatti létszámhoz képest. Az eddigi évekhez képest újításokkal is jelentkezett a KoMaTe: december elején *Bujdosó, lappangó kincsek* címmel mutattak be egy több mint 200 pecsétet felvonultató kiállítást, évszámoként pedig háromnapos rendezvénysorozatra került sor *KoMaTe Napok* címmel, ennek keretében kapott helyet a *KoMaTe Elnökök Találkozója* és a KoMaTe 15. születésnapja alkalmából megtartott *Ünnepi Közgyűlés*.

A szakcsoport tevékenységéről honlapjukon lehet részletes információkat találni: <http://komate.wordpress.com/>.

2010-ben évben sikerült tető alá hozni az előző évben megálmodott keretegyeményt az EME és a KMDSZ között, melynek eredményeképpen a KoMaTe mint diákszervezet a KMDSZ égisze alá tartozik, szakmai téren viszont továbbra is az EME berkein belül mozog.

A szakcsoport könyvtárának az EME adott otthont, a Rhédey-ház kutatóműhelyében, így külön polcon tárolhatók a kötetek.

A márciusban esedékes tisztújításig a KoMaTe jelenlegi elnöke Széman Csilla, alelnökök Fodor János és Simon Norbert, titkár Laczkó Nándor.

Fiókegyesületeink

A marosvásárhelyi fiókszervezet tagjainak nagyobbik része nem végez folyamatosan tudományos munkásságot. Akik tudományos tevékenységet folytatnak, – elsősorban a természet- és műszaki tudományok művelői –, azt nem az EME keretében, hanem egyéb szakmai intézményekben, egyesületekben vagy egyéni úton, szabadidejükben fejtik ki, de az 1. szakosztályból is többen az EME-n kívül más tudományos szervezetekhez is kapcsolódnak, így például a történészek a marosvásárhelyi Borsos Tamás Egyesülethez, a néprajzosok a Kriza János Néprajzi Társasághoz.

A fiókegyesület 2010. november 13-án Szovátán tudományos ülésszakot szervezett *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* keretében (szervezők: Pál-Antal Sándor és Simon Zsolt). A rendezvényen előadást tartott Pál-Antal Sándor, Egyed Ákos, Sipos Gábor, Rűsz-Fogarasi Enikő (Kolozsvár), Tüdös S. Kinga (Bukarest), Garda Dezső (Gyergyószentmiklós), Józsa András (Szováta), Tamási Zsolt, Simon Zsolt, Spielmann Mihály (Marosvásárhely), Zepeczánér Jenő (Székelyudvarhely), Boér Hunor (Sepsiszentgyörgy) és Balázs Lajos (Csíkszereda).

A szakmai szempontból aktív tagok részt vettek egyéb tudományos intézmények által szervezett hazai és külföldi tudományos megnyilvánulásokon, és több tanulmányt

közöltek szakmai folyóiratokban és tanulmánykötetekben. Mindezek mellett a tapasztalt kutatók elsősorban – de nem csak – a pályakezdő fiataloknak szakmai tanácsadást nyújtottak. Végül megemlítjük, hogy elnöke révén a fiókszervezet több szakmai és művelődési rendezvényen is képviseltette magát.

A Zilah és Vidéke Fiókegyesület szórványban dolgozik, ahol több más (főleg helyi) kulturális szervezet is működik. Ezekkel a szervezetekkel sikerült jó partneri kapcsolatot teremtenie, főként mivel több tagtársa más egyesületen belül is tevékenykedik, akár vezetőségi tagként is (pl. a zilahi EMKE – Lakóné Hegyi Éva, Bajusz István; Tövishát Kulturális Társaság – Szilágycseh – Vida Katalin stb.).

A fiókszervezet 2010 folyamán több helyi kulturális rendezvényen vett részt (esetenként hozzájárulva a szervezéshez is) mint: március 15-én, a magyar nemzeti ünnepen; a történelmi évfordulók megemlékezésein; a szilágyosomlyói *Báthori-napokon*; a szilágycsehi *Tövishát-napokon*; a zilahi *Szüreti napokon*, a Megyei Múzeum rendezvényein; *A költészet tavaszán a Városnapokon*. A fent említett rendezvényeken a fiókegyesület a zilahi EMKE-vel, a Pro Zilah Egyesülettel, a szilágyosomlyói EME-fiókegyesülettel, a szilágyosomlyói Báthory István Alapítvánnyal, a szilágycsehi Tövishát Kulturális Társasággal, a Hepehupa művelődési folyóirattal, a zilahi Megyei Múzeummal, valamint a Pósta Béla Egyesülettel működött közre.

2010. május 7-én, került sor a Fiókegyesület évi nagy rendezvényére, a *Szilágység-kutatás napjára*. Az immáron VII. alkalommal megszervezett tudományos ülésszak a Széchenyi-év jegyében zajlott, s témája a *Reformkor a Partiumban* címet viselte. A két helyszínen (Zilah és Zsibó) hét előadás hangzott el, melyek egy részét a Hepehupa művelődési folyóirat is leköszölte (László László: *Gyarmathi Sámuel élete és pályája*, Szabó Attila: *Reformkori festészet*, Egyed Ákos: *Wesselényi száműzetése*, Fejér László: *Wesselényi a román nyelvű oktatásért*, Zsigmond Attila: *Diákélet a zilahi Református Kollégiumban*, Lakóné Hegyi Éva: *Múzeumalapítási törekvések a Szilágységban*, Széman Péter: *A bor jótékony hatása*). Ugyancsak ez alkalommal került sor Somogyi Győző: *Mátyás hadserege* c. képzőművészeti kiállítására is. A rendezvényt a reformkorhoz kapcsolódó dokumentumfilm vetítés zárta, amit az évente kiosztott Petri Mór-díj átadása követett, melyet 2010-ben Hajdú Attila (szilágyosomlyói fogorvos-képzőművész) és dr. Dobai István (nemzetközi jogász, volt politikai elítélt) vehetett át. A programok megvalósítását a Fiókegyesület tagsága és szimpatizánsok saját munkájukkal, adományokkal támogatták, viszont zökkenőmentes és sikeres lezajlása az EME Communitas Alapítványtól szerzett támogatásának köszönhető.

A szilágyosomlyói fiókegyesület 2010. január 29-én tartotta meg tisztújítással egybekötött éves közgyűlést, mely során a tagok dr. Széman Pétert elnöknek, dr. Gáspár Györgyöt titkárnak választották meg.

Március 27-én, a Báthory István Alapítvány, az EME és az EMKE közös szervezésében, a fiókegyesület meghívására Jankovics Marcellel tartott két igen érdekes előadást, *A népmesék csodálatos világa*, illetve *A magyarság szimbólumai, élették, kereszték* címmel.

Május 7–8. között a zilahi fiókszervezet, illetve más civil egyesületek támogatásával sor került a *Szilágységkutatás Napja* című rendezvénysorozat megszervezésére. A program két helyszínen is zajlott, Zilahon, illetve Zsibón.

Szeptember 24–26. között, a Báthory Napok keretében került megrendezésre az Orvostudományi és pedagógus továbbképző. A somlyói fiókegyesület orvosi kara 2010-ben 11 taggal vett részt a 3. szakosztály XX. Tudományos Ülésén.

A szilágysomlyói fiókszervezet elnöke, dr. Széman Péter előadásaival csatlakozott a *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* alkalmából szervezett rendezvényekhez, Nagyváradon (Szacsavay Akadémia – november 19.), Kolozsváron (november 20.).

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyergyószentmiklósi fiókegyesülete, amint az Garda Dezső elnök beszámolójából kitűnik, tartalmas és magas színvonalú rendezvények révén igyekezett népszerűsíteni a tudományt, melyet két *Nemzetközi Történelmi Konferencia* (NTK) és számos író-olvasó találkozó megszervezése tanúsít.

Az első NTK-ra 2010 május 6-án került sor *Örmény múlt és hagyomány Erdélyben* címmel. Az előadók soraiban az armenológia jeles külföldi képviselőivel találkoztunk: úgymint Kovács Bálint (Lipcsei Egyetem), Óze Sándor (Pázmány Péter Katolikus Egyetem). Előadások hangzottak el továbbá Poósz Loránd (Nagyvárad), Bálintné Kovács Júlia (Kolozsvár), Balázs Katalin, illetve Garda Dezső (Gyergyószentmiklós) részéről. A második igen rangos előadássorozat május 27–28. között zajlott. *A történelemtudomány közönségünk szolgálatában* című konferencia célja a magyarországi és az erdélyi történészek legújabb kutatási eredményeinek bemutatása volt. A közönség olyan jeles történészek előadásait kísérhette figyelemmel, mint Horn Ildikó (Bp.), Bona Gábor (Miskolc), Hegyi Klára, Csukovics Enikő és Tringli István (Bp.), Egyed Ákos akadémikus és Rűsz-Fogarasi Enikő (Kolozsvár), Pál-Antal Sándor, Tamási Zsolt és Simon Zsolt (Marosvásárhely), Tüdős Kinga (Bukarest), Boér Hunor (Sepsiszentgyörgy), Csergő Tibor és Garda Dezső (Gyergyószentmiklós).

A gyergyói fiókszervezet tagjai előadásaikkal részt vettek a Magyar Tudomány Napja tiszteletére szervezett rendezvényeken is mind Marosvásárhelyen (november 13.), mind Kolozsváron (november 19.).

Kutatóműhelyek

Intézményünk tudományos tevékenységet folytató műhelyeket, szakcsoportokat is támogat. Székházunkban továbbra is helyet adtunk a *Pósta Béla Egyesületnek*, ezáltal hozzájárulva működéséhez. Az egyesület a romániai magyar régészek reprezentatív szervezete, alapvető célkitűzései között jelölte meg a történelmi, művelődéstörténelmi, régészeti, településtörténelmi kérdések kutatását és az erre irányuló tevékenységek támogatását, a műemléki és muzeális értékek kutatását és megóvását, valamint az egyetemi szintű régészet- és történelemoktatás segítségét.

A *Pósta Béla Egyesület* Régészeti és Archeometriai kutatócsoportja szervesen együttműködik az Erdélyi Múzeum-Egyesülettel. A két intézmény közös, hosszú távú projektekben vesz részt, ugyanakkor kutatópontot tart fent, amelynek az Erdélyi Múzeum-Egyesület biztosít helyet. Az egyesület szervezésében a 2010-es évben tovább folytatódtak a Porolissumon (dr. Bajusz István az egyesület igazgatójának irányításával), illetve a Nagykároly-Bobáld tellen zajló régészeti feltárások (dr. Molnár Zsolt egyetemi adjunktus irányításával). Az év során számos gyakorlati foglalkozás indult, régészeti anyagismeret, illetve régészeti rajz készítés (Apai Emese doktorandus), valamint régészeti feldolgozás (nagykárolyi múzeum) terén. Ismételten sor került a Pósta Béla Szakkollégium

keretében folyó hallgatói képzésekre, terepkutatásokra is. Az egyesület tanulmányutakat szervezett, és tapasztalatcserékre való részvételi lehetőségeket teremtett a Babeş-Bolyai Tudományegyetem hallgatóinak. A Szülőföld Alap, a Communitas Alapítvány, az Eurotrans Alapítvány és a Romániai Kulturális Örökség és Kutatási Minisztérium támogatásának köszönhetően az erdélyi térség társadalomrégészeti kutatását célzó programjait 2010-ben is sikeresen megvalósította. 2010 novemberében került sor a *Pósta Béla Egyesület* szervezésében a *VIII. Erdélyi Magyar Régészeti Konferenciára*, amely az erdélyi és magyarországi szakemberek tudományos párbeszédének biztosított keretét. Az Egyesület munkatársai 2010-ben befejezték az Erdélyi Múzeum-Egyesülettel és az Entz Géza Alapítvánnyal közösen kiadott *Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából* III. kötetének (Új sorozat) nyomdai előkészítését.

Az EME programjai

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület stratégiai céljainak megvalósításáért 2010-ben a következő hosszú távú programokat működtette.

I. Kutatóintézetünk, kutatási programjaink

Az EME kutatói számára infrastrukturális bázist alakított ki, intézményét a 2008. évben sikerült elismertetni és minősített (atestare),³ ezáltal lehetőséget teremtve a román állam által kiírt akadémiai jellegű pályázatokon való részvételre. 2010-ben sikerrel pályázott a romániai Országos Felsőoktatási Kutatási Tanácsnál (CNCSIS). Az EME fiatal történészi kutatócsoportja (négy kutató) a 12. helyen *A hadadi gr. Wesselényi család zsidói (göröcsöni), hadadi és drági levéltárainak kutatására* nyert hároméves kutatási támogatást.⁴

Kutatóintézetünk elsősorban az ún. nemzeti tudományok művelésére jött létre, s olyan kutatók nevelésére, akik az erdélyi magyarság történetéhez és kultúrájához szorosan kapcsolódó történelmi és nyelvészeti források feltárásán dolgoznak.

Az intézet igazgatója Kovács András művészettörténész, az MTA külső tagja, az EME alelnöke. A kutatóintézetnek jelenleg 11 belső munkatársa van, ugyanakkor az EME kutatási projektjei keretében időszakos kutatómunkára évente további 25–30 személy kap megbízást, ezek többsége fiatal kutató, egyetemi hallgató. Munkájukat egyetemi oktatók, a programvezetők irányítják, ezzel segítve az egyetemen folyó tudományos szakkörök munkáját is.

Az EME Kutatóintézetének két osztálya összefogja egyrészt a humán és társadalomtudományi, másrészt a műszaki és természettudományi kutatási projekteket.

3 A romániai Országos Tudományos Kutatási Hivatal (ANCS) által minősített intézmények listája, illetve eről szóló határozata (9821/2008.12.12.). Unități și Instituții de Cercetare-Dezvoltare Atestate, Conform HG nr. 551/2007, (Decizia ANCS nr. 9821/12.12.2008).

Forrás: <http://www.mct.ro/index.php?action=viewart&artid=1510&idcat=38&sub=%29>

4 A romániai Országos Felsőoktatási Kutatási Tanács (CNCSIS) idei nyertes pályázata, az EME a fiatal kutatócsoportok kategóriában a 12. helyen. http://www.cnscis.ro/userfiles/file/competitie%202009%20TE/proiecte%20finantate/REZULTATE%20TE_DOMENIU%203_1.pdf

A) A humán és társadalomtudományi osztály kutatási projektjei

1. Fejedelemség kori források feltárása és kiadása: az Erdélyi Királyi Könyvek kivonatokban való közzététele

Kutatásvezető: Kovács András egyetemi tanár, az MTA külső tagja, igazgató. A kutatás célja az Erdély középkorára és kora újkorára vonatkozó források feltárása, kiadása. A projekt keretében a kutatók a következő forrásfeltárási munkálatokat végzik:

1.1. Bocskai István (1606; MOL, F1: 5), Rákóczi Zsigmond (1607–1608, MOL, F1: 7) és Báthory Gábor (1608, 1609–1610; MOL, F1: 8, 9) Királyi Könyveinek kivonatos formában történő kiadásának előkészítése. Kutatók: Fejér Tamás, Pakó László, Szász Anikó.

1.2. A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori hiteleshelyi tevékenységének feltárása.

Kutató: Bogdándi Zsolt.

1.3. Az aradi káptalan jegyzőkönyv-töredékének (1504–1518) kiadásra való előkészítése.

Kutató: Gálfi Emőke. A kutatás a Magyar Országos Levéltárral együttműködésben zajlik.

2. Az Erdélyi Okmánytár köteteinek szerkesztése és Erdély középkori történetének kutatása

Kutatásvezető: dr. Kovács András. A projekt keretében a következő kutatások zajlanak:

2.1. *Az Erdélyi Okmánytár IV. kötetének (1360–1369) szerkesztése*

A kutatás célja az Erdély történetére vonatkozó középkori (1542 előtti) nem elbeszélő források (oklevelek, missilisek, számadások stb.) teljességre törekvő összegyűjtése, kritikai vizsgálata és magyar nyelvű regesztákban való gyűjteményes közzététele. Kutatók: dr. W. Kovács András, Hegyi Géza.

2.2. *Erdély középkori történetéhez kapcsolódó segédletek összeállítása*

A kutatás célja tematikus bibliográfiák, archontológiai táblázatok, genealógiai táblák, prozopográfiai adattárak összeállítása: az erdélyi középkori megyei hatóságok okleveleinek regesztázása és kiadásra való előkészítése, megyei archontológiák elkészítése; pótlások az *Erdélyi okmánytár* megjelent köteteihez; az erdélyi püspökség és káptalan Árpád- és Anjou-kori archontológiája; az erdélyi káptalan Árpád- és Anjou-kori személyzetének adattára. Kutatók: dr. W. Kovács András, Hegyi Géza.

3. A hadadi gr. Wesselényi család zsigódi (görcsöni), hadadi és drági levéltárainak kutatása

Kutatásvezető: dr. W. Kovács András tudományos főmunkatárs.

A kutatás célja a Nógrád vármegyei származású, Erdélyben az 1550-es évek végén megtelepedett Wesselényi család levéltára középkori és kora újkori iratanyagának feltárása és közzététele magyar nyelvű kivonatok formájában, illetve – a történetkutatás szempontjából különös jelentőséggel bíró iratok esetében – teljes szöveggel. A család mintegy 20 000 darab iratot számláló levéltárai az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának jelenleg a Román Országos Levéltár Kolozs Megyei Igazgatóságánál őrzött anyagában található. Kutatók: Fejér Tamás, Hegyi Géza, Szász Anikó.

4. 18–19. századi kapcsolattörténeti kutatások

Egyéni kutató: dr. Biró Annamária

A projekt célja Erdély 18–19. századi kultúrtörténetének több szempontú feltárása. Erdély történetét a korábbiakban csupán egy kitüntetett náció szemszögéből vizsgálták. Az itt élő népek (magyarok, székelyek, szászok, magyarok) kultúrájának párhuzamos vizsgálata lehetővé teszi egy árnyaltabb kép megrajzolását. Hosszú távú cél tehát egy nem nemzetközppontú kultúrtörténet feltárása.

A kutatás a BBTE magyar irodalomtudományi tanszék, a Partiumi Keresztény Egyetem, az MTA Irodalomtudományi Intézet, az ELTE, a Szegedi Tudományegyetem, a Bécsi Tudományegyetem közös együttműködésével folyik.

5. Az Erdélyi magyar szótörténeti tár köteteinek előkészítése

A kutatás célja az *Erdélyi magyar szótörténeti tár* (SzT) XIV. kötetének szerkesztése és XV. kötetének előkészítése

Az SzT XV. kötetének elkészítésével lezárul az SzT több mint harminc éve tartó szerkesztési folyamata. Az SzT anyagát dr. Szabó T. Attila gyűjtötte, a munkálatok is az általa kidolgozott szerkesztési szempontok szerint folytak és folynak. Az elkészülő XV. kötetes mű a magyar, sőt a nemzetközi szótáriródalom egyik legjelentősebb alkotása, amely immár teljes egészében a kutatók, érdeklődők asztalára kerül.

Kutatók: dr. Tamás Csilla és András Zselyke; külső munkatársak: dr. Fazakas Emese (főszerkesztő), Benedekné Gergely Piroska, Kósa Ferenc, Kürti Miklós, Zsemlyei Borbála (szerkesztők), Kiss András (lektor), Szász Lőrinc (román értelmező), Volkán Júlia és Hochbauer Mária (német értelmezők).

Az SzT kötetei a BBTE magyar és általános nyelvészeti tanszékével együttműködésben készülnek.

6. Irodalmi és színháztudományi kutatások

Kutatásvezető: dr. Egyed Emese egyetemi tanár

A kutatások célja elsősorban az Erdélyi Múzeum anyagának módszeres feltárása (kéziratok szépirodalom) értelmezése, publikálása, az EME gyűjtőlevéltárába bekerült anyagoknak a tudományosság és a képzés-nevelés céljaira történő felhasználása, az erdélyi magyarság irodalmi, színházi, neveléstörténeti hagyományainak az európai kultúrával való szakszerű összekapcsolása, kutatói utánpótlás biztosítása.

A kutatás megvalósításához a következő intézetekkel működik együtt: SIHCTOB (Société Internationale d'Histoire du Théâtre, de l'Opéra et du Ballet), MTA Irodalomtudományi Intézet, Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság, a XVIII. század kutatóit tömörítő nemzetközi egyesületek (Société Internationale d'Étude du XVIIIe siècle, illetve Nemzetközi munkacsoport a XVIII. század kutatásáért), a KAB, egyetemi kutatócsoportok (BBTE, Partiumi KE, Sapientia EMTE, ELTE, Szegedi Tudományegyetem, Debreceni Egyetem, Veszprémi Egyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem Savaria Központ), továbbá a kolozsvári Georgius Aranka Egyesület, az EMKE, az Interkulturális-THÉ Egyesület.

7. Kortárs politikai eszmétörténeti kutatások

Egyéni kutató: Ilyés Szilárd

A kutatás célja megvizsgálni, hogy a látszólag elfogadhatóan működő kortárs nemzetállami berendezkedések valójában mekkora demokráciadeficittel küszködnek, hogy milyen veszélyeket rejt ez magában az új globalizálódó politikai rendben.

8. Fenntartható vidékfejlesztés: eredmények és hiányosságok a fenntartható vidékfejlesztés megvalósításának tervezése és szervezése terén

Kutatásvezető: dr. Vincze Mária, egyetemi tanár

A pályázat célja vizsgálni a jelenlegi vidékfejlesztési támogatási intézkedéseket, azt, hogy mennyiben fenntarthatóak ezek a jövőben, melyek azok a támogatások, amelyek valóban fejlesztést eredményeznek, és nem csak átmeneti növekedést. Ugyanakkor felméri, hogy melyek a vidéken élők elvárásai a 2014 utáni új vidékfejlesztési politikával kapcsolatban, és miképpen ítélik meg a vidéken élők a fenntartható fejlődés irányába való elmozdulást. Esettanulmány egy Szatmár megyei községben.

Kutatók: Szócs Emese doktorandus, dr. Albert Imre, dr. Mezei Imre.

B) A természettudományi és műszaki osztály kutatási projektjei

Egyesületünk a természettudományok és a reáلتudományok terén több éve elősegít olyan kutatásokat, melyeket többnyire intézmények közötti együttműködés tett lehetővé. Ezek a partneri viszonyok gyakran az ilyen kutatásokhoz szükséges – de nálunk hiányzó – infrastruktúrát is pótolják, s a tudományos szakkörök támogatásával az egyetemi hallgatókat is bevonják a kutatási munkálatokba.

1. Az erdélyi Mezőség kutatása: tájhasználati módok megváltozásának hatásai az erdélyi Mezőség szárazgyepeire

Kutatásvezetők: Nagy-Tóth Ferenc, az MTA külső tagja és dr. Ruprecht Eszter adjunktus

A kutatás célja, hogy az erdélyi Mezőség területén előforduló árvalányhajas sztyepprétek természetvédelmi, biogeográfiai és vegetációtörténeti szempontú változásait dokumentálja, a mechanizmusokat feltárja, és hatékony restaurálási-kezelési módszereket javasoljon e kiemelt értékű szárazgyepek helyreállítására és megőrzésére.

Kutatók: Szabó Anna doktorandus, illetve a BBTE biológia és ökológia szakos egyetemi és magiszteri hallgatói.

A kutatás a BBTE rendszertani és ökológiai tanszéke, az MTA Vácrátóti Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, a Németországi Justus Liebig Egyetem tájökölógiai és tájépítészeti tanszéke, a Hamburgi Egyetem növényteni és vegetációökölógiai tanszéke együttműködésében zajlik.

2. Anyagtudományi kutatások

Egyéni kutató: Bitay Enikő egyetemi docens

A kutatás célja anyagszerkezetek elemzése az anyagok tulajdonságainak előrejelzése végett. A kutatások eredményeinek hasznosítása az oktatásban is műszaki anyagtudományi, -technológiai szakkötetek szerkesztése által, melyekben az új kutatási eredmények is beépülnek.

A kutatások a Budapesti Óbudai Egyetem, a Marosvásárhelyi Sapientia-EMTE, a budapesti BAY-ATI, ME és a Győri Szent István Egyetem közös együttműködésében zajlanak.

3. Műszaki örökségvédelem Erdélyben

Kutatásvezető: Bitay Enikő egyetemi docens.

A projekt célja a műszaki örökség feltárása, tanulmányozása és védelme Erdélyben.

A projekt keretében az alábbi kutatások folynak:

3.1. *Technika- és ipartörténeti kutatások Erdélyben.* Kutatásvezető: dr. Márton László ny. kutatómérnök

A kutatás célja technikai örökségünk felkutatása, működőképessé tétele, megőrzése, kulturális örökségünkbe való integrálása, valamint a térség kulturális és turisztikai fejlesztése.

3.2. *Archeometallurgiai és archeometriai kutatások.* Kutatásvezető: dr. Veres Erzsébet ny. egyetemi docens

A kutatás célja elsősorban a porolissumi ásatások során előkerült egyes vas- és cserépletek készítéséhez használt nyersanyagok származási helyének anyagtudományi módszerekkel való (archeometriai) vizsgálata. Az eredmények közös, anyagtudományi-geológus-régész (történész) szempontú értékelése, mely jelentős új eredményekkel gazdagíthatja a műszaki örökségünkkel kapcsolatos tudásunkat.

3.3. *Kulturális források felkutatása a vidékfejlesztés érdekében a Szilágyság magyarlakta területén.* Kutatásvezető: Talpas János doktorandus, tanársegéd

A kutatás célja a Szilágyság gazdasági fellendítése a régió magyarlakta településeinek társadalmi, kulturális értékei tanulmányozása által.

A kutatás résztvevői: a kutatási projekt interdiszciplináris jellegű, így különböző szakok egyetemi hallgatói és oktatói vesznek részt benne. A technikai objektumok, szerkezetek tudományos feldolgozásához szakértőket szólítanak meg, a munkálatokba bevonják a diákságot is (szakköröket), ezáltal biztosítva a tevékenység hagyományápoló jellegét és oktató-nevelő szerepét.

A projekt az EME Természettudományi Szakosztálya, az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya, a Posta Béla Egyesület, a Sapientia-EMTE, a BBTE, a Kecskeméti GAMF, az Óbudai Egyetem, az MTA KFKI, Miskolci Egyetem, a Közép-európai Ipari Örökségek Egyesülete közreműködésével zajlik.

4. Öslényntani kutatások

Egyéni kutató: Vremir Máttyás. A kutatás célja az újonnan feltárt leletek alapján bizonyítani az európai és az ázsiai-amerikai fauna közötti kapcsolatot, amely a faunisztikus elemek aktív cseréjét sugallja. A kutatási projekthez az alábbi témakörök vizsgálata tartozik:

4.1. Kelet-Közép-Európa késő krétakori hűsevő dinoszauruszainak kutatása

A kutatás terepmunkán és laboratóriumi elemzésen alapszik, az így nyert adatok segítségével a példányok morfológiai és anatómiai bélyegeinek vizsgálatára terjed ki, különös tekintettel a nemrég feltárt Zömök sárkány (Balaur bondoc) filogenetikai és biogeográfiai kapcsolataira.

4.2. A Zömök sárkány (Balaur bondoc) biomechanikai vizsgálata

A kutatás a Zömök sárkány (Balaur bondoc) csonttani-anatómiai elemzését célozza, a megmaradt bélyegek alapján CT Scanning – 3D-s módszerrel biomechanikai rekonstrukcióját kívánja modellezni.

A kutatásban közreműködnek: dr. Csiki Zoltán (Bukaresti Egyetem), Steve Brusatte, Phd (Columbia University, NY), dr. Mark Norell (American Museum of Natural History, NY)

4.3. Az erdélyi késő krétakori pterosaurusk diverzitása és rétegtani elterjedése

A projekt célja a rendkívül ritka repülő hullók felkutatása, kimutatása. Tervezett kutatási módszerek ebben a szakaszban: a) anyaggyűjtés, preparálás, vizsgálat; b) az azdarchidák morfológiai morfofunkcionális elemzése és diverzitásvizsgálata.

A projektben részt vevő kutatók: dr. Dave Unwin (Leicester University, UK), dr. Gareth Dyke (University College Dublin, Ireland).

5. Agrártudományi kutatások: Kelet-Erdély eddig nem kutatott vadkörte (*Pyrus pyraster*. Burgsd.) és vadcserecsnye- (*Prunus avium* L.) populációk tulajdonság-változatosságának vizsgálata-kutatása

Kutatásvezető: dr. Thiesz Rezső, egyetemi adjunktus

A kutatás célja a Brassó, Hargita és Maros megyék határán található vadkörte populáció pomológiai vizsgálata. Az állományt kizárólagosan termő korban levő egyedek alkotják, amelyek életkora 30–150 év közé tehető. A vizsgálatok célja az egyedek gyümölcstulajdonságainak részletes leírása és ennek alapján a megfelelő tulajdonságcsoportba való besorolása. A téma jelentőségét az is kiemeli, hogy ez az első ilyen jellegű kutatás, amely az említett vadkörte-populáció részletes pomológiai felmérésére irányul.

Kutatók: Bandi Attila egyetemi gyakornok, Ferencz Lehel egyetemi hallgató.

A projekt az EME Agrártudományi Szakosztálya és a Marosvásárhelyi Sapientia–EMTE kertészmezőgazdasági tanszék közreműködésével folyik.

Eredmények, illetve várható eredmények, az intézet belső és külső munkatársainak előkészületben levő kötetei:

A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei 1576–1599.

Az erdélyi fejedelmek Királyi Könyvei II. 1606–1608. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 4–5) VII/4. Bocskai István Királyi Könyve 1606; VII/5. Rákóczi Zsigmond Királyi Könyve 1607–1608.

Az erdélyi fejedelmek Királyi Könyvei. III. 1608–1610. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 6) VII/6. Báthory Gábor Királyi Könyvei 1608–1610.

A Wesselényi család levéltára (Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára 4.)

Az aradi káptalan regisztrumtöredéke (1504–1518)

Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár XIV.

Erdélyi Okmánytár IV.

Műszaki Tudományos Füzetek: Anyagtudományi laboratórium I.

Kolozsvár város törvénykezési jegyzőkönyvei 1590–1594.

Magyar–német eredetvita Erdélyben.

Technikatörténeti örökség Kalotaszegen a gótika árnyékában.

2010-ben belső tudományos munkatársaink összesen 2 könyvet, 16 tanulmányt, 5 recenziót, 4 cikket jelentettek meg, 9 szakmai előadást s 2 könyvismertetőt tartottak.

Tudományos eredményeinkhez jelentősen hozzájárult a külső munkatársak tevékenysége is, mely által számos tanulmányban és kötetben jelentek meg az EME programjaiban végzett kutatások eredményei. A tudományos eredmények egy része az EME saját kiadványaiban jelent meg.

Az EME 2010-ben összesen 38 külső tudományos munkatársat – melyből 23 fiatal kutató (egyetemi hallgató, doktorandus) – integrált a kutatási projektekbe, ezáltal segítve az oktatási intézmények, szakcsoportok tudományos tevékenységét.

II. Tudományos könyvtár és adattár működtetése, fejlesztése. Információs és Dokumentációs Központ

Az Egyesületben folyó kutató- és tudománynépszerűsítő munka a könyvtárra alapozódik. Az EME szolgáltató jellegű tudományos könyvtárakat tart fenn (három épületben mintegy 60 000 kötettel). Információs és Dokumentációs Központja révén biztosítja a digitális információkhoz való hozzáférést is.

A *Rhédey-ház* állományát lexikonok, szótárak, bibliográfiák, repertóriumok, magyar nyelv- és irodalomtudomány, társadalomtudományok, természettudományok, műszaki tudományok, valamint szakfolyóiratok gyűjteményei alkotják. Itt található Kolozsvár egyik legteljesebb kódex hasonmás kiadás gyűjteménye is. CD- és DVD-gyűjteményünk az oktatást szolgáló anyagokból: repertóriumokból, adatbázisokból, szótárakból, térképekből és egyéb segédeszközökből áll, ezeket az olvasóteremben lévő, az olvasók számára főllállított számítógépeken lehet konzultálni.

A Rhédey-ház olvasótermének teljes állománya (kb. 4000 kötet) be van vezetve az Erdélyi Közös Katalógusba (<http://ekka.progress.ro>), folyamatosan katalogizáljuk a beérkező és a raktárban levő természettudományi köteteket. Ugyancsak ide kerülnek kurrens folyóirataink, amelyeknek egy részét majd – összegyűjtve az egy évben megjelent számokat – továbbküldjük könyvtárrészlegeinkbe.

Központi könyvtárunk látja el az EME kiadványainak terjesztésével járó feladatokat (forgalmazás, raktározás stb.), valamint a bel- és külföldi cserekapcsolatok lebonyolítását. Decemberben könyvvásárral egybekötött könyvbemutatót tartottunk, melyen szép számmal voltak jelen az érdeklődők. Egyre többen használják az Információs és Dokumentációs Központunkban elérhető EISZ adatbázist, Digitális Adattárunkat, valamint a kábel nélküli internetet.

A *Jordáky-házban* (Kökert utca) működő könyvtárrészlegünk (ahol történelmi, filozófiai és társadalomtudományi kiadványok, illetve szakfolyóiratok gyűjteményei találhatóak) továbbra is nagy olvasói forgalmat bonyolított le. A 2010. év folyamán 1749 kötet bevezetésére került sor, ezáltal a már korábban elkezdett katalogizálás kiegészült és a könyvtár aktív állagának 80 százaléka fellelhető az online katalógusban. Az elmúlt esztendőben katalogizált anyagot javarészt a könyvtár olvasótermében levő könyvállomány (kb. 1200 db.), illetve a 2009. és 2010. év folyamán (adomány, illetve vásárlás során) könyvtárunkhoz került új könyvek alkotják. A katalogizált könyvek tetemes része a történettudományok köréhez tartozik, kivételt képez az olvasóterem irodalom-, szociológia- és filozófiatudományi részlege. Az EME Jordáky-könyvtára elsősorban a történelem szakos egyetemi hallgatók igényeinek és szükségleteinek figyelembevételével alakult. Az elmúlt években, a könyvállomány számítógépes feldolgozásának köszönhetően a könyvtár látogatottsága megnőtt. Az évek folyamán az EKKÁ előnye is megmutatkozott, az elektronikus adatbázis ugyanis lehetővé teszi a tematikus keresést, ami a diákok szakmai tevékenységét minőségileg is segíti.

A helyhiány és raktározási gondok viszont nehezítik a célszerű munkát és a kihasználhatóságot. A Jordáky-könyvtár 24 000 kötetes állományából az évek során körülbelül 15 000 kötetet sikerült bevezetni az Erdélyi Közös Katalógusba, azonban még hátravan az alagsori raktárteremben levő könyvek bevezetése.

A *Lőrinczi-házban* (Lakatos utca) működő intézetrészelegünk a történelem, a művészettörténet és a régészet iránt érdeklődő olvasókat fogadja. Itt 2009 folyamán elkezdődött a könyvek számítógépes katalogizálása: az állomány egynegyedét sikerült feldolgozni. Az EME Kutatóintézete és a Magyar Levéltárosok Egyesülete (Tyekviccsa Árpád elnök) közötti együttműködés eredményeként a Nógrád Megyei Földhivatal egy mikrofilmolvasót adományozott az Intézet részére. Ennek segítségével az Intézet munkatársai és az Egyesület tagsága, a könyvtárlátogatók tanulmányozhatják a Kézirattárunkban őrzött mikrofilmeket. Az adományokat köszönjük!

Gyűjteménykezelés és fejlesztés

1989 után az EME újjáéledése egyben könyvtára újrászervezését is jelentette. Most is, mint egykori létrejöttékor, jelentős értéket képviselő könyvadományok segítettek az újraindulást: Jordáky Lajos, Szabó T. Attila, Nagy Jenő, Imreh István könyvgyűjteménye és még sok más adomány. Az elmúlt évek könyvbeszerzései azokat a hiányosságokat kívánják pótolni, amelyek egyre akutabb problémákat okoznak az erdélyi magyar kutatás, oktatás, értelmiség-utánpótlás munkájában.

2010 során 1509 könyvet és folyóiratot vettünk leltárba, melyek egyrészt adományokból, másrészt cserekapcsolatainkból származnak. Ebből 250 kötet a központi könyvtárban maradt használatra, s egyben katalogizálásuk is megvalósult.

Ezen köteteket a könyvtárunkat támogató *cserepartnereink, magyarországi és hazai intézmények, könyvtárak, kiadók*: Balassi Intézet, BBTE Irodalomtudományi tanszék, Bod Péter Alapítvány, Bolyai Társaság, Budapest Főváros Levéltára, Budapesti Történeti Múzeum, Debreceni Egyetem, ELTE, Entz Géza Alapítvány, Erdélyi Református Egyházkerület Levéltára, Erdélyi Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltára és Könyvtára, Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Jakabffy Elemér Alapítvány, Kalligram Könyvkiadó, Kriza János Néprajzi Társaság, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Magyar Nemzeti Múzeum, Magyar Országos Levéltár, Mentor Könyvkiadó, METEM, MTA, Nyíregyházi Főiskola, Orbán Balázs Közművelődési Egyesület, OSZK, Pécsi Tudományegyetem, Pro Philosophia Alapítvány, Protestáns Teológia, Sapientia EMTE, Siebenbürger Institut, Südost-Institut München, Szatmár Megyei Múzeum, Szegedi Tudományegyetem, Zala Megyei Levéltár; valamint *magánszemélyek*: Adamik Tamás, Balla Árpád, Bányai Éva, Bárh János, Benkő Loránd, Benkő Samu, Bura László, Buzás Pál, C. Tóth Norbert, Dánielisz Endre, Draskóczy István, Dukrét Géza, Egyed Ákos, Fábián Botond, Farkas Zoltán, Filep Antal, Gaal György, Gál Ervin, Gernot Nussbächer, Hermann István, Jeremiás Éva, Káldos János, Kékedy Nagy László, Kerekes Andor, Kicsi György, Kiss András, Lupescuné Makó Mária, Makkay Ferenc, Málnási Ferenc, Maróth Miklós, Merész Gábor, Mihály János, Monok István, Nagy Mihály Zoltán, Novák László, Papp Klára, Piti Ferenc, R. Várkonyi Ágnes, Robert Offner, Rüz Fogarasi Enikő, Solymosi László, Tulogdy József, Vekov Károly, Verő Balázs adományozták.

A Lakatos utcai *kézirattári gyűjtemény* a Moll-házból átszállított rendezetlen kéziratokkal, levelezésekkel gyarapodott (Váczy Kálmán levelezése és kéziratjai, Heinrich László fizikus kéziratjai). Péter Mihály tagtársunk a Marosvásárhelyi Orvostudományi Egyetem működésére vonatkozó levelezését adta át kézirattárunknak. Kovács András intézetigazgató Gyulafehérvár város jegyzőkönyveiről készített felvételeit és átírásait helyezte letétbe, özvegy Pataki Józsefné pedig néhai férje hagyatékát egészítette ki értékes dokumentumokkal.

Vincze Zoltán tagtársunk a múlt évi közgyűlésen nyújtotta át ünnepélyesen Pálfi Antal doktori diplomáját 1944-ből, Tulogdi József kolozsvári tagtársunk néhány 19. század végi levelet adományozott a kézirattárunknak.

Vremir Mátyás, külső munkatársunk adományozó leletei: a világ eddigi legnagyobb repülő őshüllőjének nyakcsigolyája (feszításvolság: 16 m), egy új európai húsevő dinoszaurusz (eddig talált legteljesebb) részleges csontváza. A felfedező adományozó levelében ez áll: „*fontosnak tartom, hogy az EME őrizhesse és kezelhesse ezeket a rendkívüli leleteket, amelyek egyúttal megfelelő magot képezhetnének az EME egykor híres kőzet-, ásvány- és őslénygyűjteményének újbóli megalapozásához. A megőrzésen kívül szeretném, hogy az EME biztosítsa a lelet tudományos feldolgozásához szükséges intézményi háttérrel, valamint az egyéb intézményekkel való együttműködés lehetőségét.*” Az EME az adományozás feltételeinek eleget tett, kiállítási tárat biztosított az őslénytani lelet állandó kiállítására. Az adományokat köszönjük!

III. Az EME Digitális Adattárának működtetése és fejlesztése

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Digitális Adattárát azzal a céllal hozta létre, hogy archiváló és szolgáltató intézményként gyűjteményeket építsen és gondozzon, valamint szolgáltatásokat fejlesszen és üzemeltessen.

A Digitális Adattár keretrendszerének kialakítását követően az elmúlt évben az adatok folyamatos feltöltése mellett újabb digitalizálási programok is futottak/megvalósultak. Ugyanakkor a rendszer struktúrája is átalakult, mely az idei év folyamán újabb adatszolgáltatási formákat is ölt. Az EME adattára révén ugyanakkor lehetőséget teremtett az elkobzott gyűjtemények feldolgozására, a források feltárására, megjelentetésére s egy olyan adategyüttes gyűjtésére s digitális közzétételére, amely az oktatást, kutatást szolgálja.

Az EME Digitális Adattárában (<http://dspace.eme.ro/>) hozzáférhetővé tettük az eddig feldolgozott dokumentumokat, s bár tudjuk, hogy a feldolgozás hosszú folyamat, mihamarabb a kutatók, az oktatók, illetve a diákok rendelkezésére kívántuk bocsátani a már egységesített adatok tárába tömörített dokumentumleírásokat, illetve magukat a dokumentumokat is. Az adattár a 2010. év végéig összesen 6510 dokumentumot tartalmazott.

A 2010-es év jelentősebb digitalizálási programjai, illetve az elkészült dokumentumok elérhetőségének útvonala (egyedi kódja):

1. Az *Erdélyi Országgyűlési Emlékek kötetekinek digitalizálása*. Az utolsó három kötet digitalizálási munkálatainak végeztével, immár a teljes 21 kötetes sorozat megtalálható a digitális tárbán: <http://dspace.eme.ro/handle/10598/9108/>

2. *Teleki Mihály levelezése (A Római Szent Birodalmi Gróf Széki Teleki Család Oklevéltára) I–VIII. Szerk. Gergely Samu. I–VIII. Budapest, 1905–1926*; első kötetének teljes feldolgozása készült el: <http://dspace.eme.ro/handle/10598/12659>

3. Az *Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár I., illetve II. kötetéből a CS betű (240 oldal) teljes szövegű digitalizálásának korrektúrája*.

4. Az *EME Kézirattárában lévő hagyatékok feldolgozása, jegyzékbe vétele*. Nagy Jenő néprajzi fényképeinek digitalizálása:

<http://adattar.eme.ro/handle/10598/13487/>.

5. Régészeti gyűjtemények, kiadványok és forrásanyagok digitalizálása.

6. Technika- és Ipartörténeti Fotótár kialakítása, feltöltése. A kolozsvári Tehnofrig vállalat 450 képből álló anyagának (többnyire fotók) gyűjtése, rendszerezése s digitalizálása készült el: <http://adattar.eme.ro/handle/10598/10194/>

7. Az EME Filmtárának kialakítása, feltöltése (jubileumi év felvételei): <http://adattar.eme.ro/handle/10598/9140/>.

A digitalizálási munkálatokban az Intézet munkatársai is részt vettek, illetve megbízásos szerződéssel külső munkatársak (többnyire egyetemi hallgatók, doktorandusok). Az EME Digitális Adattár új struktúrájáról, a rendszer lehetőségeiről, az eddig feldolgozott digitális anyagokról a Digitális Adattárt avató/bemutató idei ünnepi rendezvényen fogunk bővebb információkkal szolgálni.

IV. Tudományos könyv- és folyóirat-kiadás. Kiadónk, kiadványaink

Az EME kiadója évente átlagban 10–12 tudományos kötetet jelent meg vagy egy-maga, vagy más kiadókkal közösen. Ugyanakkor rendszeresen megjelenteti az EME szakfolyóiratait is.

Az EME kiadványai a tudományos eredmények közlése mellett a magyar tudományos nyelv fenntartásának és fejlesztésének kiemelkedő fontosságú nemzeti feladatát is szolgálják. A kiadványok egy része az egyesületünk keretében folyó szervezett kutatómunka eredményeként született meg.

A felelős kiadó 1990–2010 között Sipos Gábor volt, 2010 áprilisától Biró Annamária.

Az EME kiadójának 2010. évi könyvtermése

Rendszeresen megjelenő szakosztályi kiadványaink: az Erdélyi Múzeum (az Elnökség, a Bölcsész- és Nyelv- és Történettudományi, valamint a Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály közlönye) 2010. évi 1–2. és 3–4. füzetét jelent meg (felelős szerkesztő Kovács Kiss Gyöngy), az Orvostudományi Értesítő (az Orvostudományi Szakosztály szemléje) 2010. évi 1, 2. száma jelent meg (főszerkesztő Kovács Dezső), a *Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszaka* konferenciakötet 15. száma jelent meg a tavaly. A Műszaki Tudományos Füzetek sorozatban 3 új kötetet adtunk ki: 8–9. Bagyinszki Gyula – Bitay Enikő: *Hegesztéstechnika I–II*. 10. Máté Márton: *Műszaki mechanika – kinematika*. Az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozatban öt új kötet jelent meg: 263. W. Kovács András: *A középkori vármegyék archontológiája*, 264. Biró Annamária: *Aranika György Erdély-története*, 265. Kelemen Lajos: *Kézirattári értékeink*, 266. Varga P. Ildikó: *Hiisi szarvasától a csodaszarvasig. A Kalevala magyar fordításai*, 267. Pál Judit: *Unio vagy „unificáltatás”? Erdély uniója és a királyi biztos működése (1867–1872)*. Ezenkívül megjelent a *Romániai Magyar Irodalmi Lexikon* V/1. és V/2. kötete. A Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek sorozatban két kötet jelent meg: 2. Bitay Enikő – Márton László – Talpas János: *Technikatörténeti örökség Magyargyermónosoron*, 3. Jancsó Árpád: *Temesvár vízerőműve: működő műszaki műemlékünk*.

Megjelent továbbá: Farkas Zoltán, Lázár László (szerk.): *Páter Béla emlékezete. Megemlékezés halálának 70. évfordulójára*, Pál Judit, Sipos Gábor (szerk.): *Emlékkönyv Egyed Ákos születésének nyolcvanadik évfordulójára*, Bakó Rozália Klára, Horváth Gizella (eds.): *Argumentor. Proceedings of the First International Conference on Teaching Argumentation and Rhetoric*. (DVD), Feszt György (szerk.): *Fejezetek az erdélyi magyar orvostudomány történetéből: kutatások 1945–1990 között*.

A Mentor kiadóval közös kiadásban megjelent Gagyi József: *Amire vágyunk, amitől félünk, amit remélünk* és Kinda István: *Ellenőrzött közösségek. Szabályok, vétkek és büntetések a moldvai csángó falvakban*. Az Edupoint kiadóval közös kiadásban Kovács Judit (szerk.): *Sürgősségi betegellátás* és Bara Tivadar, ifj. Bara Tivadar: *Az általános sebészet alapjai*.

Kiadónk és kiadványaink minősítése (minősítettése)

2010-ben sikerrel hosszabbítottuk meg kiadónk minősítését az Országos Felsőoktatási Kutatási Tanácsnál (CNCSIS) 2012-ig.⁵ Ugyanakkor évi rendszerességgel tudományos folyóirataink akkreditálását is igényeljük, törekedve a tudományos szintű B+ kategória megszerzésére. Sikerként könyvelhetjük el, hogy két folyóiratunk: az Erdélyi Múzeum (www.eme.ro/erdelyimuzeum) és az Orvostudományi Értesítő (<http://www.orvtudert.ro/>) 2010-re B kategóriás értékelést kapott.⁶ A jövőben a Dolgozatok az EME Érem- és Régi-ségtárából és a Múzeumi Füzetek folyóiratainkat is akkreditáltatni kívánjuk.

Kiadványaink népszerűsítése, terjesztése

Az EME kiadójának honlapja (www.eme.ro/kiado) a kiadványainkat ismerteti, ugyanakkor forgalmazásukat kívánja megkönnyíteni, ezáltal lehetővé téve hálózaton keresztül történő megrendelésüket.

Határon túli forgalmazók (Xantusz Könyv Kereskedelmi Kft., Tóth Ernő) továbbra is segítik az EME kiadványainak terjesztését, illetve a könyvvásárokon való részvételünk is ehhez járult hozzá.

2010 júniusában az EME sikeresen szerepelt a 81. budapesti Ünnepi Könyvhéten, ahol az RMKC által működtetett standon kiemelt helyen voltak elérhetőek 2009–2010-es kiadványaink. 2010. augusztus 19–21. között az EME kiadója önálló standot működtetett a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozatán, ahol a kiadó promóciós anyagával és kiadványainkkal ismerkedhetett meg a közönség. 2010. november 11–13. között a XVI. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásáron vettünk részt. 2010-ben folyamatosan reklámoztuk kiadványainkat az Új könyvpiacban, ugyanakkor legfrissebb kiadványaink felkerültek a Transindex portál könyvesblogjára is (<http://ujkonyvek.egologo.transindex.ro/>).

Kiadványaink támogatói

Könyveink és folyóirataink megjelenése a Miniszterelnöki Hivatal, a Szülőföld Alap, a magyarországi Nemzeti Kulturális Alap, az MTA Határon Túli Magyar Tudományos-ságért Ösztöndíjprogram, MTA–OM Domus Hungarica Scientiarum et Artium, GWB Magyarország Alapítvány, a romániai Communitas Alapítvány, az EME Orvos- és Gyógy-szerésztudományi Szakosztálya, az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya és a Gedeon Richter Románia Rt. támogatásának, valamint gróf Degenfeld-Schonburg Sándor és más magánszemélyek adományának köszönhető.

5 A romániai Országos Felsőoktatási Kutatási Tanács (CNCSIS) által akkreditált kiadók listája a 2010–2012 közötti időszakra. Lista editurilor recunoscute CNCSIS pe perioada 2010-2012: http://www.cnscis.ro/userfiles/file/CENAPOSS/Edituri_aug_sept_2010.pdf

6 A romániai Országos Felsőoktatási Kutatási Tanács (CNCSIS) által akkreditált folyóiratok listája a 2010. évre. Lista revistelor categoria B recunoscute CNCSIS pe anul 2010: http://www.cnscis.ro/userfiles/file/CENAPOSS/B_AUG_SEPT_2010.pdf

V. Szakmai képzések

Az EME mint oktatási háttérintézmény a tudományos kutatás mellett felvállalta a szakképzéseket is, azokat, amelyek más intézményekben, különböző egyetemeken nem valósul(hat)nak meg. A különböző tudományterületen tevékenykedő szakosztályai révén hiánypótló szakképzéseket valósított meg magyar nyelven, törekedve az ismeretek szélesebb körű elsajátítására, a kutatói utánpótlásra.

A textológiai szemináriumsorozat 2010 március–májusában zajlott a régi magyar szövegek kiadásának gyakorlati kérdéseiről. A szakképzés keretében az Erdélyi Múzeum-Egyesület olyan előadókat kért fel gyakorlati jellegű szemináriumok tartására, akik maguk is szövegkiadásokkal foglalkoznak, és a magyar textológiai vita eredményeit hasznosítva mutatták be a 16–19. századi szövegek kiadási stratégiáit. Meghívott előadók: Balázs Mihály, Hász-Fehér Katalin és Debreczeni Attila voltak.

2010 március–áprilisában Gálfi Emőke tudományos munkatársunk latin képzést tartott a régészek számára, hogy közérthetővé tegye a latin epigráfiát. Minthogy az egyetemen a latin nyelv oktatása csak románul folyik, a 2010-ben indított kurzus arra hivatott, hogy az egyetemi képzésnek ezt a hiányosságát pótolja, ezért a kurzust a továbbiakban is folytatni kívánjuk.

Az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya országunkban az egyetlen, mely magyar nyelvű továbbképzést biztosít az erdélyi orvos és gyógyszerész kollégák számára. A továbbképző tanfolyamai akkreditáltak, elismert diplomát adnak a résztvevőknek. Részletek a szakosztályi beszámolóban olvashatók.

A képzések jelentős részét a Szülőföld Alap támogatta.

Beruházások, eszközfejlesztések

A kutatási projektek terhére informatikai és periférikus eszközeinket bővítettük. Felújítottuk a bútorkészletünket, mely a Szótörténeti tár céduláinak elhelyezését és az ügyviteli irattár megőrzését szolgálja, ugyanakkor kiállítási tározót biztosítottunk a nálunk elhelyezett „zömök sárkány” őslénytani lelet állandó kiállítására.

Adományok, támogatások, pénzügyi forráslehetőségek

Az EME 2010. évi pénzügyileg lezárt költségvetése a tervezetthez képest pozitív irányú eltérést mutat. A bevételi oldalon 32,72%-os növekedés figyelhető meg, ez jó részt az Országos Felsőoktatási Kutatási Tanács (CNCSIS) által kedvezően elbírált kutatási projekt támogatásának köszönhető, mellyel nem számoltunk. A kiadási oldalon is 22,69%-os túlteljesítés mutatkozik, mely egyrészt a konferenciák és képzések szervezési költségeinek nagyarányú növekedésének, másrészt a pozitívan elbírált pályázatok terhére kifizetett külső személyi költségek többletének tulajdonítható.

Az EME fenntartását és projektjeinek finanszírozását a 2010. évben is a vissza nem térítendő támogatások biztosították több mint 68%-ban, míg a saját forrásokból származó bevételekből kevesebb mint 32%-ban álltak rendelkezésre. A magyarországi támogatások aránya 2009-hez viszonyítva 12%-os csökkenést mutat, ezt az értékbeli csökkenést

még a hazai támogatások 34%-os növekedése sem tudta teljesen kiegyenlíteni, így összességükben a támogatások 7%-al csökkentek.

Egyéni belföldi támogatóink 2010-ben: SC Evoline SRL, valamint kisebb adományok fizikai személyektől. A személyi jövedelemadó 2%-ának felajánlásából befolyt támogatások az összbevétel 0,52%-át tették ki.

Belföldi intézményi támogatók: Communitas Alapítvány, Kolozsvári Polgármesteri Hivatal, Eurotrans Alapítvány, RMDSZ ügyvezető elnöksége, az Országos Felsőoktatási Kutatási Tanács (CNCSIS) az innen befolyt támogatások az összes támogatás 17%-át képezik.

A külföldi intézményektől befolyt összegek a támogatások 83%-át képezték, támogatóink: a Szülőföld Alap Iroda, a Miniszterelnöki Hivatal, a Magyar Tudományos Akadémia és az NKA.

A támogatásokért ezúton fejezzük ki köszönetünket!

Az MTA Határon Túli Magyar Tudományosságért Ösztöndíjprogram, az MTA-OKM Domus Hungarica Ösztöndíjprogramjai ebben az évben is nagy segítséget nyújtottak kutatásainkhoz. Ugyanakkor köszönjük a Gróf Mikó Imre Alapítvány folyamatos támogatását is.

Tulajdonjogunk, egykori ingatlanaink

Tulajdonunkban levő ingatlanaink állagát folyamatosan figyelemmel kísérjük, a lehetőségekhez mérten ezeket karbantartjuk. A 2010-es évben tervbe vettük a Jordáky-könyvtár állagmegőrző munkálatait, azonban finanszírozási lehetőségek miatt erre nem került sor, ellenben sikerült ingatlanaink valós értékének felbecsülése, ami egyesületünk eszközeinek reális értékét tükrözi. Ezt követően, 2011-ben a tulajdonunkban levő ingatlanok biztosítását szükséges elvégezni.

Az EME hazai elismertetési és integrálódási törekvéseinek vannak ugyan eredményei, de nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy a hatalmas értéket képviselő tudományos gyűjteményeink státusa rendezetlen. Tulajdonjogunkat ezek fölött nem sikerült elismertetni, bár az elnökség több alkalommal szorgalmazta beadványai által. Ugyanez vonatkozik kolozsvári főtéri ingatlanunkra, a Wass Ottilia-házra (Főtér 11. sz.) is, amelyet visszaigényeltünk, és ennek érdekében évek óta pert folytatunk, illetve adminisztratív eljárásokat eszközöltünk, eddig eredménytelenül (Bukarestben a restitúciós bizottságnál, illetve a Kolozsvári Tanácsnál). Jogigényünket természetesen továbbra is fenntartjuk, hisz távlati terveink között kiemelt fontosságú a Regionális tudásközpont létrehozása, melynek visszaigényelt főtéri ingatlanunk adna majd otthont. Megvalósítását a 2006-os stratégiai célkitűzéseink szerint 2013-ra terveztük.

Zárszó

Az elmúlt évben az EME a kisebbségi tudományszervezéshez és kutatáshoz stabil integrációs keretet teremtett, és mind akadémiai, mind egyetemi háttérintézményi feladatokat ellátott. E kettős szerep vállalása a biztosítéka annak, hogy hosszú távon maradandó eredményeket tudjon felmutatni, és közben töretlenül szolgálja az erdélyi magyar oktatást és tudományt, az erdélyi (romániai) magyar közösséget.

Az anyagi nehézségek ellenére az EME-nek sikerült a folyamatos intézményi működést biztosítani, az összes programját fenntartani és még fejlesztési lépéseket is tenni.

Kétségtelenül az elmúlt időszak/év legfontosabb eredménye, hogy mind a magyarországi, mind a romániai akadémiai térben az EME-nek sikerült szerepét és értékét bizonyítani. Az MTA-val való együttműködés 2010-ben is eredményes és hatékony volt. Ugyanakkor kutatóintézetünk, kiadónk és folyóirataink akkreditációja által a román akadémiai szféra is elismerte, hogy az EME értéket teremt. Maradjunk méltók az elismerésre, és törekedjünk további magas színvonalú eredményekre, a meglévő erőforrásaink megtartására és fejlesztésére.

Ehhez kérem Valamennyiük hozzájárulását, támogatóink további önzetlen segítségét, a kollégák elkötelezettségét, megköszönve az eddigi eredményes munkát.

Tisztelettel kérem jelentésem elfogadását.

Kolozsvárt, 2011. március 5-én

Bitay Enikő
főtitkár